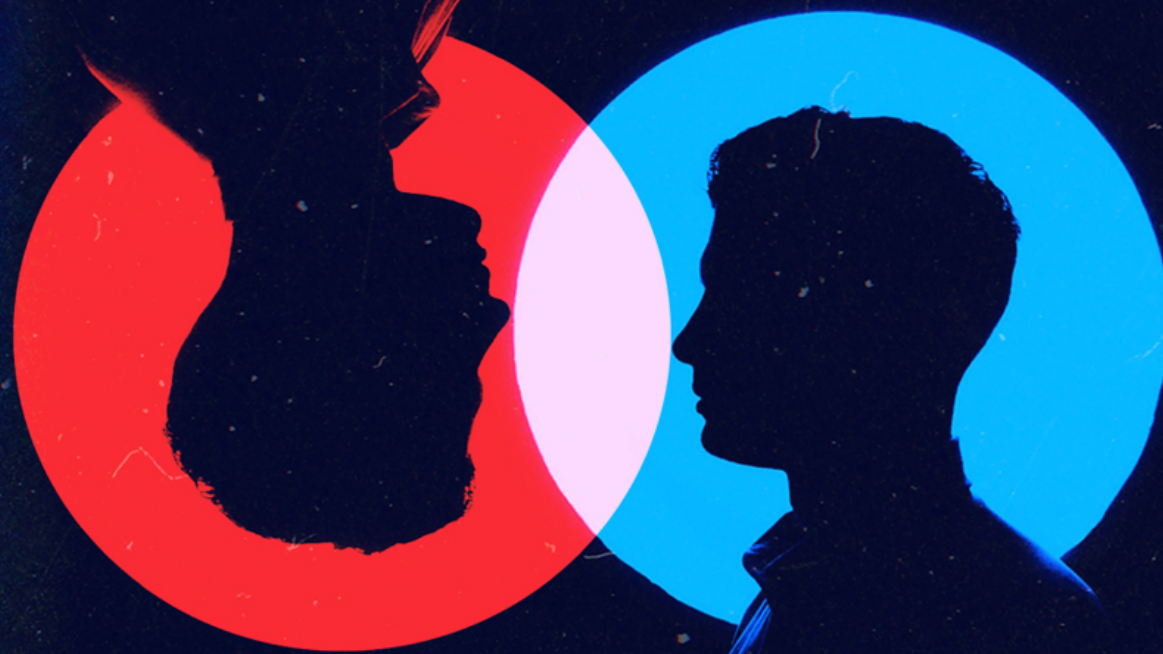

Suočavanje s prošlošću za budućnost

ISTRAŽIVANJE JAVNOG MNJENJA

 Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

Metodologija istraživanja

Realizacija:	15.04.2021 - 20.04.2021.
Uzorački okvir:	Populacija Crne Gore 18+
Veličina uzorka:	828 ispitanika/ca Troetafni slučajni reprezentativni stratifikovani uzorak
Tip uzorka:	Jedinica prve etape: teritorija biračkih mjesta Jedinica druge etape: domaćinstva (SRSWoR – slučajnim korakom) Jedinica treće etape: ispitanici u okviru domaćinstva (Slučajan izbor domaćinstva)
Tip istraživanja:	Terenski upitnik prosječne dužine 30 minuta 17 gradova u Crnoj Gori, 130 teritorija biračkih mjesta, gradske, prigradske i seoske životne sredine
Stratifikacija:	Po polu, godinama i regionu
Poststratifikacija:	Po polu, godinama i regionu
Greška:	±1.45% za pojave sa incidencom od 5% ±2.86% za pojave sa incidencom od 25% ±3.31% za pojave sa incidencom od 50% (marginalna greška)

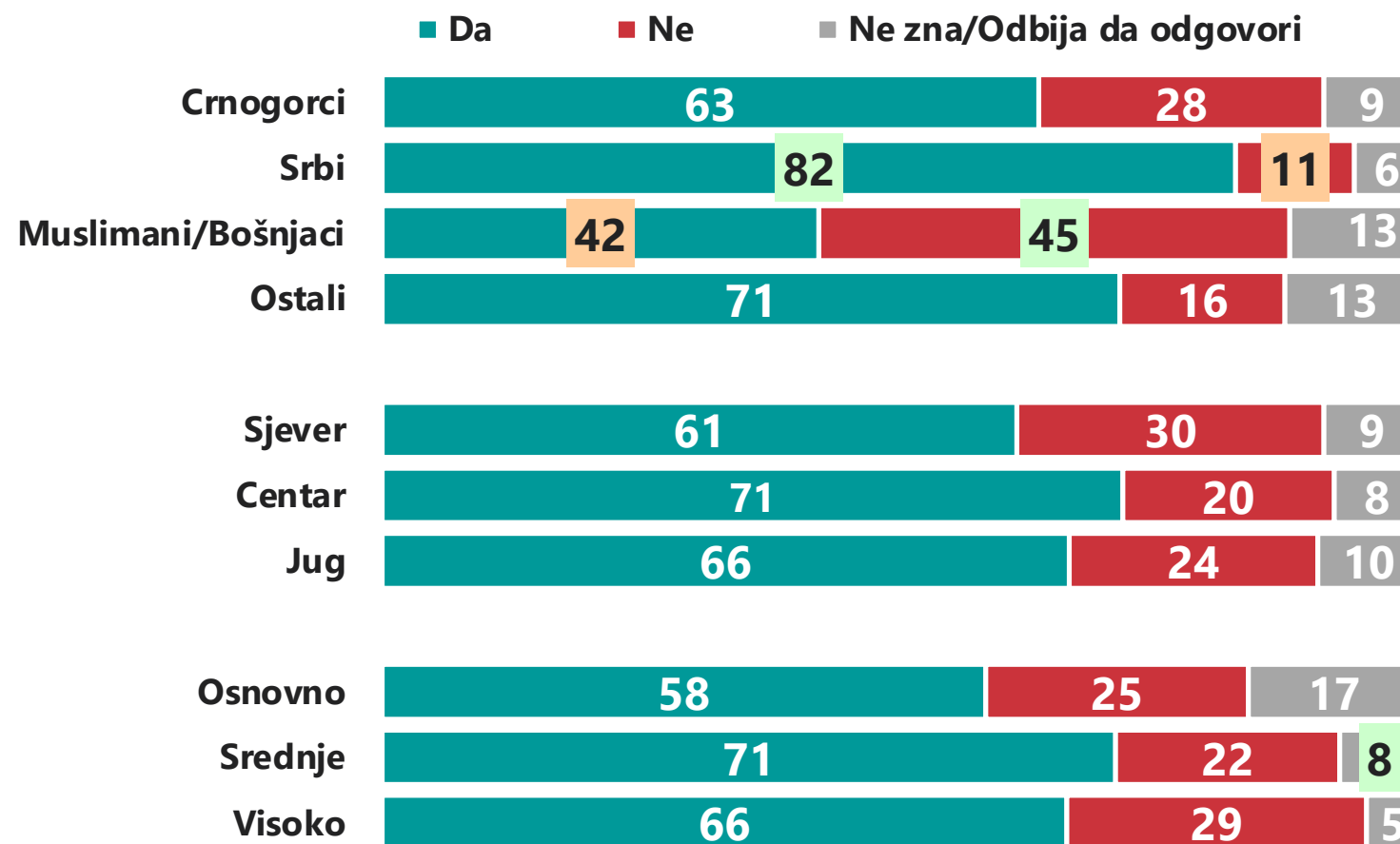
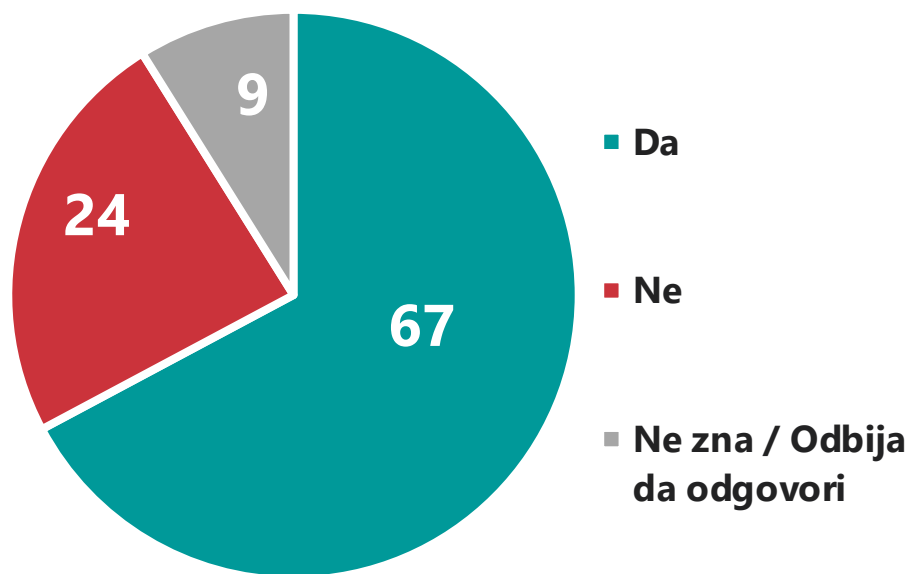

UČEŠĆE CRNE GORE U RATU

Dvije trećine građana/ki smatra da je Crna Gora učestvovala u ratovima 90ih na prostoru bivše SFRJ, dok četvrtina nije tog mišljenja. Pozitivan odgovor je značajno češće prisutan među pripadnicima srpske nacionalnosti (82%), a negativan kod pripadnika bošnjačke nacionalnosti (45%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li je Crna Gora učestvovala u ratovima 90ih na prostoru bivše SFRJ?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

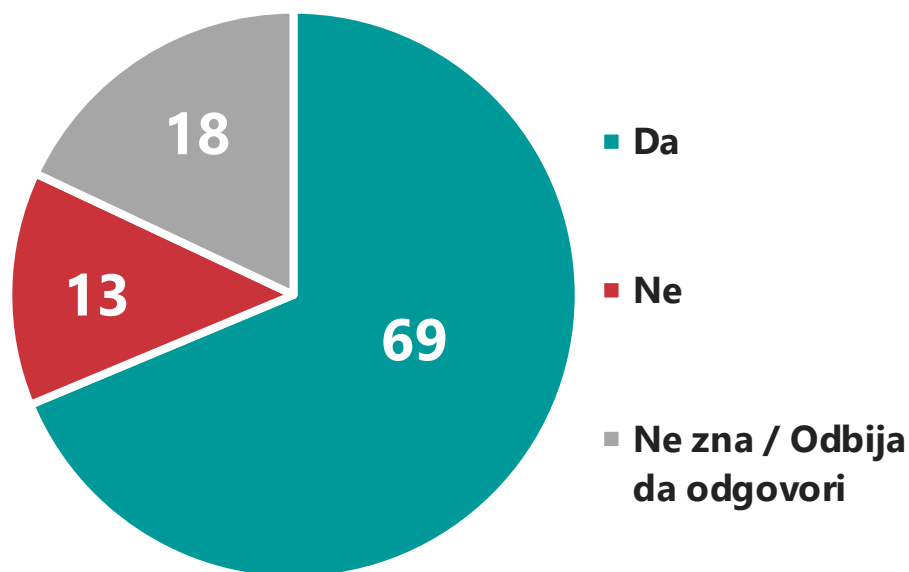
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

UČEŠĆE CRNE GORE U RATU

U poređenju sa prethodnim talasom, iz februara 2020.godine, **sada značajno više građana/ki navodi da Crna Gora nije učestvovala u ratovima 90ih na prostoru bivše SFRJ** (24% naspram 13% u ovom talasu).

Podaci su u %

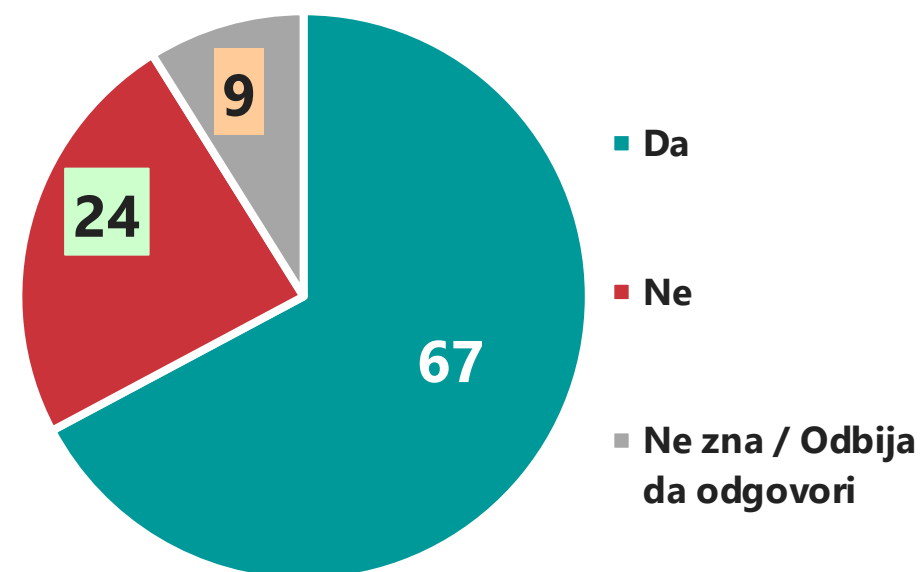
Februar 2020.

Da li je Crna Gora učestvovala u ratovima devedesetih na prostoru bivše SFRJ?

Baza: Ukupna ciljna populacija

April 2021.

Statistički značajno više u odnosu na prethodni talas

Statistički značajno manje u odnosu na prethodni talas

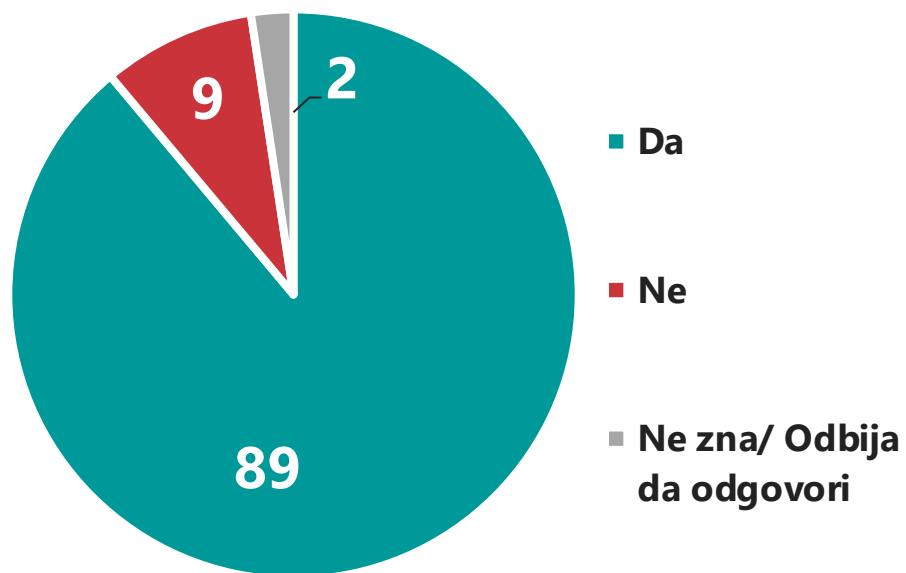
NAPAD NA DUBROVNIK

Za napad na Dubrovnik u oktobru 1991.godine čulo je 9 od 10 građana/ki Crne Gore.

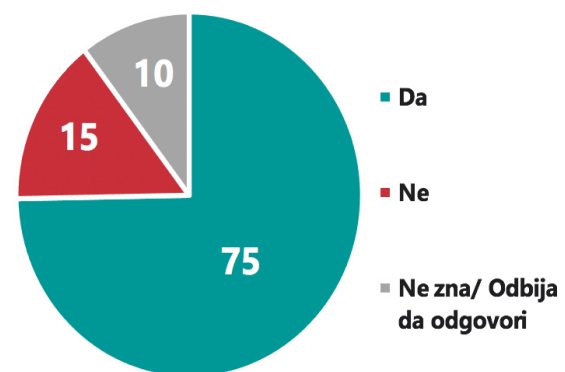
U ovom talasu je registrovan značajno veći broj punoljetnih građana koji su čuli za napad na Dubrovnik, u poređenju sa prethodnim talasom (89% u odnosu na 75%).

Podaci su u %

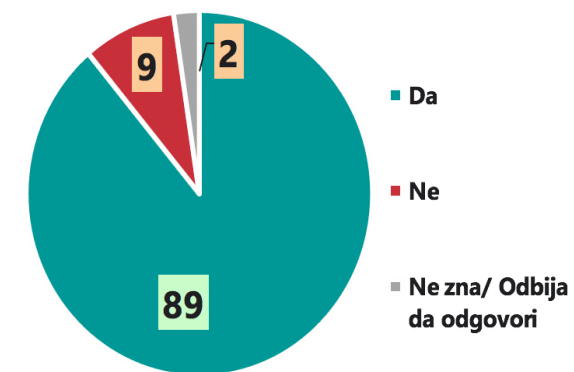
Ukupna ciljna populacija

Februar 2020.

April 2021.

Da li ste čuli za napad na Dubrovnik oktobra 1991. godine?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na prethodni talas

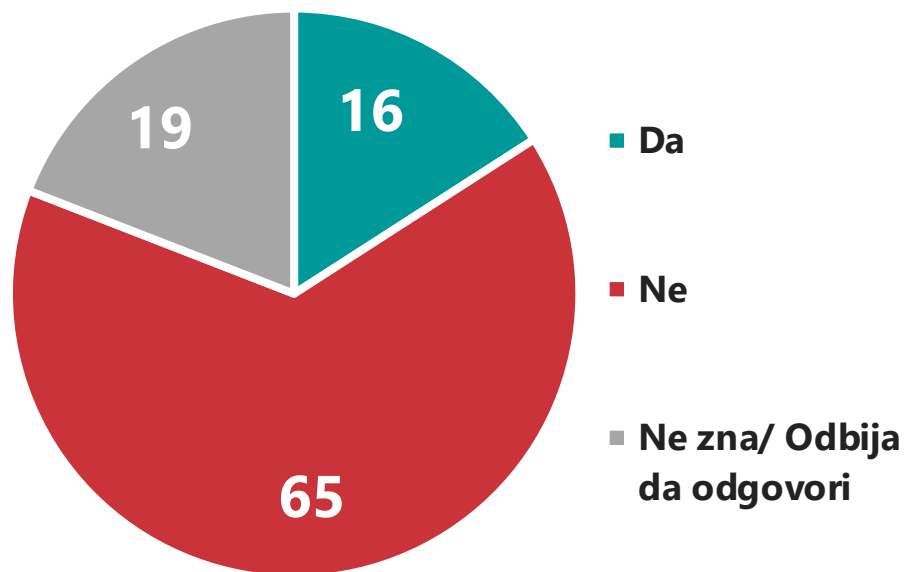
Statistički značajno manje u odnosu na prethodni talas

OPRAVDANOST VOJNE AKCIJE NAPADA NA DUBROVNIK

Među građanima/kama koji su čuli za napad na Dubrovnik, blizu dvije trećine njih smatra da to nije bila opravdana vojna akcija, dok je 16% onih koji vjeruju u opravdanost te vojne akcije. Među građanima/kama koji procjenjuju da je navedena vojna akcija bila opravdana značajno se izdvajaju građani/ke srpske nacionalnosti (30%), kao i građani/ke srednjeg nivoa obrazovanja (21%).

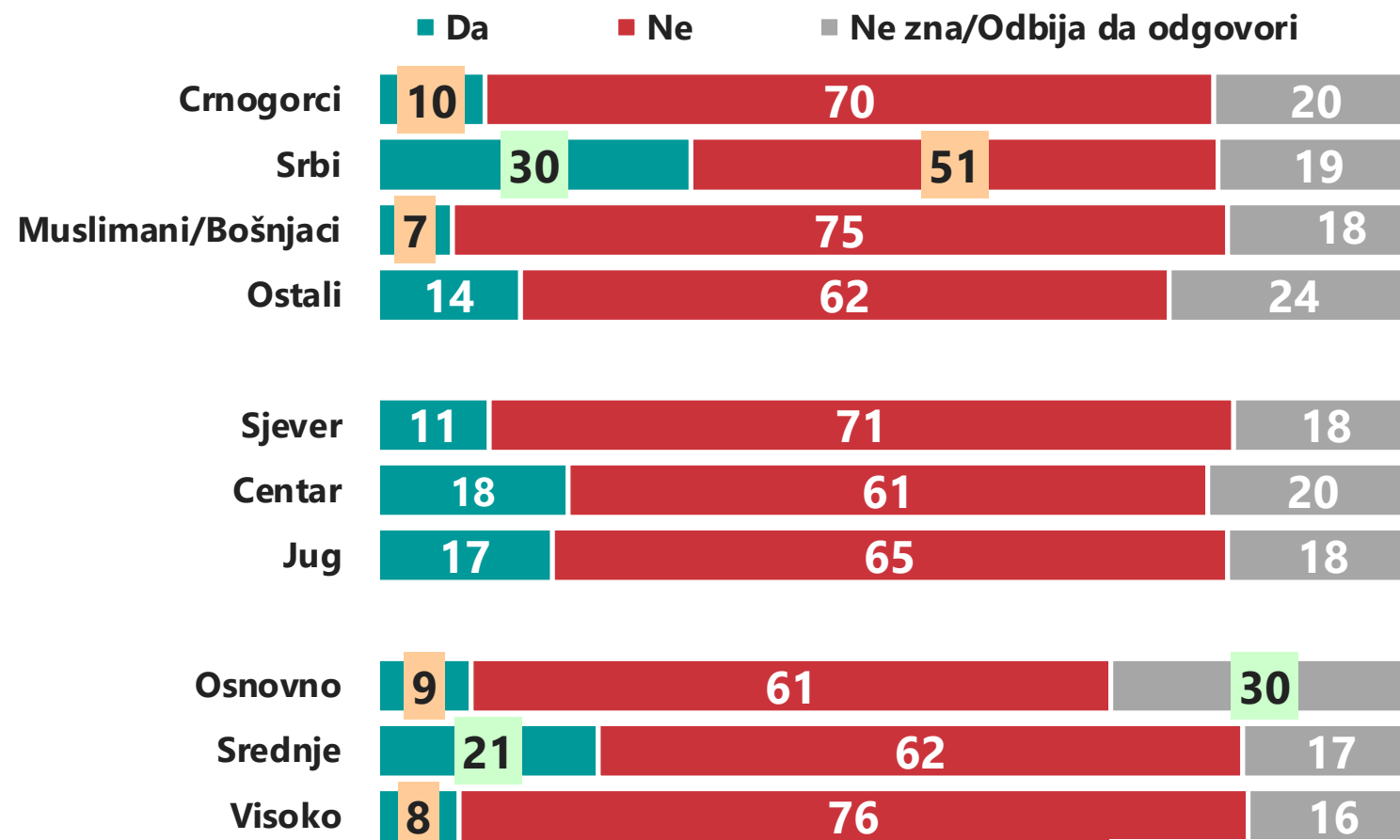
Podaci su u %

Oni koji čuli za napad na Dubrovnik

Da li je napad na Dubrovnik bio opravdana vojna akcija?

Baza: Oni koji su čuli za napad na Dubrovnik oktobra 1991.godine (89% od ciljane populacije)

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

NAPAD NA DUBROVNIK

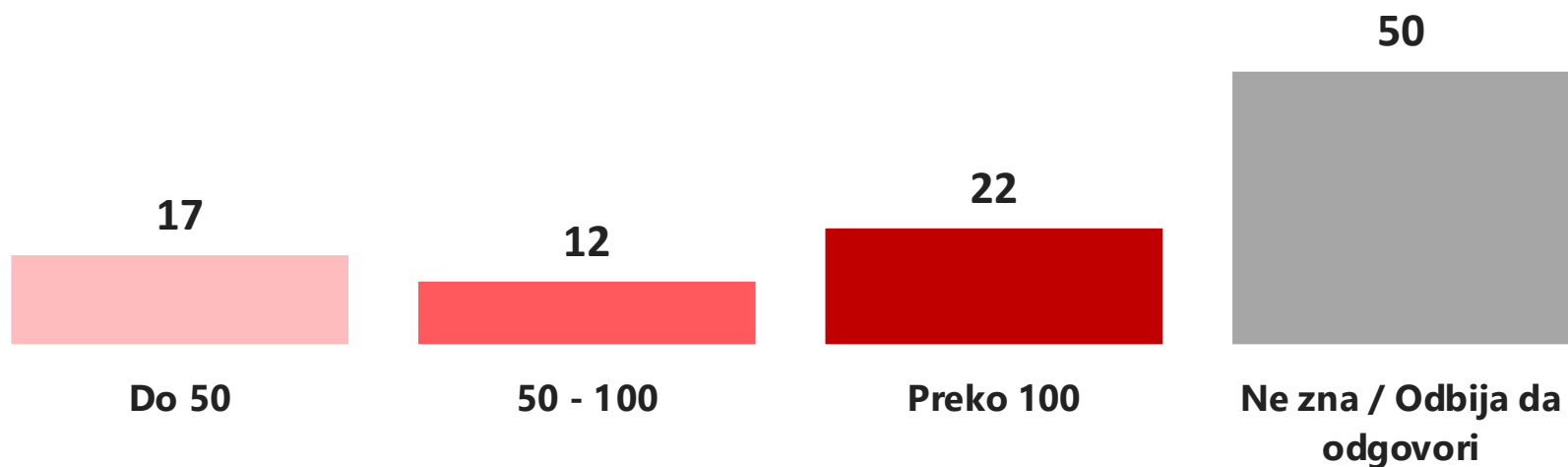
Polovina ispitanika/ca ne može da procijeni broj crnogorskih građana koji su poginuli u napadu na Dubrovnik 1991.godine, dok više od petine navodi da je bilo preko 100 poginulih.

U poređenju sa prethodnim talasom, značajno se povećao udio onih koji navode da je broj crnogorskih građana koji su poginuli u napadu na Dubrovnik preko 100.

U napadu na Dubrovnik poginulo je 165 crnogorskih građana.

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Koliko je crnogorskih građana poginulo u napadu na Dubrovnik?

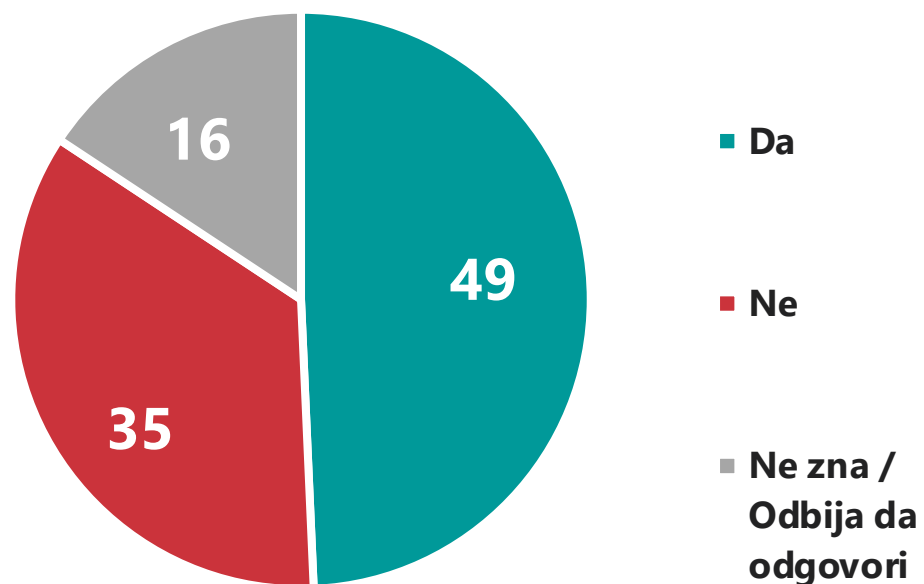
Baza: Oni koji su čuli za napad na Dubrovnik oktobra 1991.godine (89% od ciljne populacije)

RATNI ZLOČINI NA PROSTORU CRNE GORE

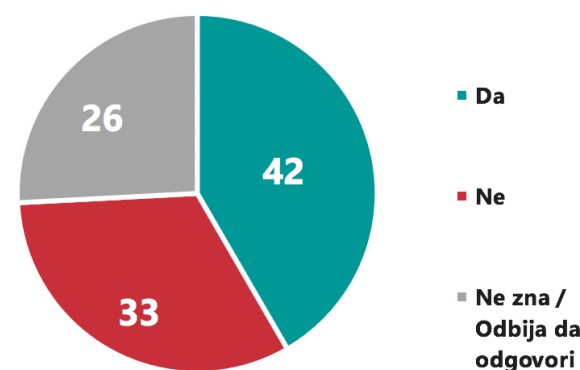
Polovina građana/ki Crne Gore smatra da je na prostoru Crne Gore bilo ratnih zločina, dok je suprotnog stava više od trećine građana/ki. U ovom talasu, značajno je veći broj oni koji smatraju da je bilo ratnih zločina na prostoru Crne Gore (49% naspram 42%).

Podaci su u %

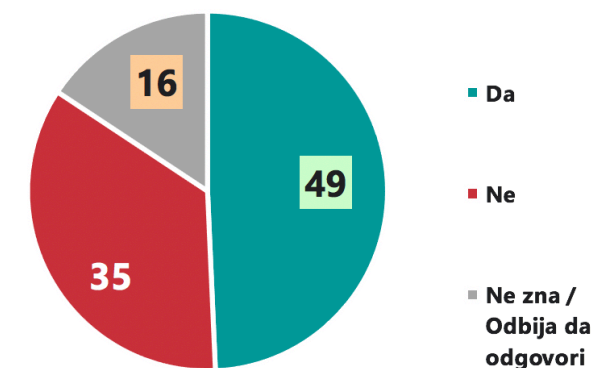
Ukupna ciljna populacija

Februar 2020.

April 2021.

Statistički značajno više u odnosu na prethodni talas

Statistički značajno manje u odnosu na prethodni talas

Da li je na prostoru Crne Gore bilo ratnih zločina?

Baza: Ukupna ciljna populacija

RATNI ZLOČINI NA PROSTORU CRNE GORE

Među građanima/kama koji smatraju da je na prostoru Crne Gore bilo ratnih zločina, skoro četvrtina njih spontano navodi Bukovicu i Pljevlja, petina Štrpce, dok 15% spominje NATO bombardovanje 1999.godine.

Podaci su u %

Oni koji smatraju da je na prostoru Crne Gore bilo ratnih zločina – Spontani odgovori

Za koje zločine počinjene na teritoriji Crne Gore znate?

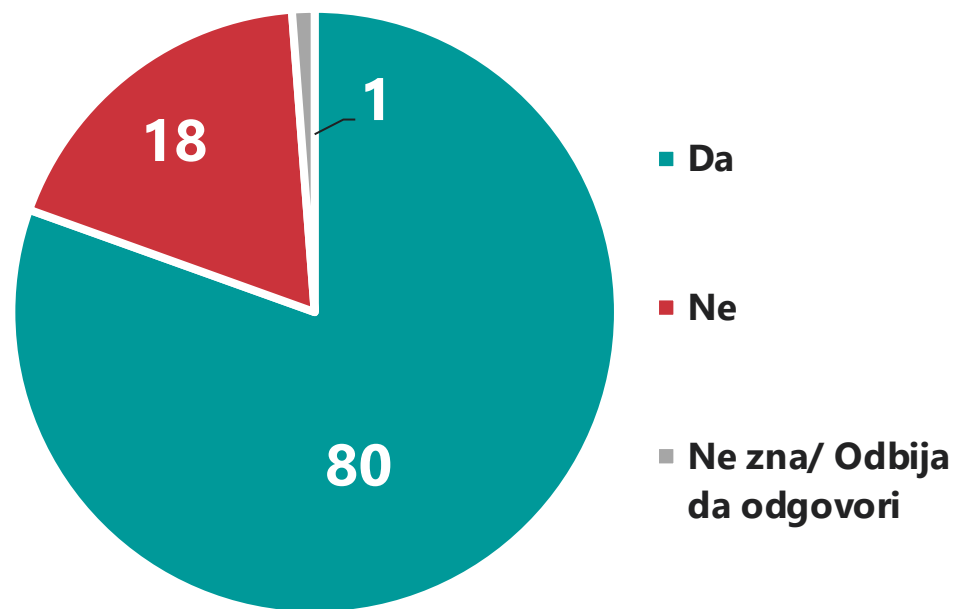
Baza: Oni koji smatraju da je na prostoru Crne Gore bilo ratnih zločina (49% od ciljane populacije)

SLUČAJ ŠTRPCI

Četiri od pet građana u Crnoj Gori je čulo za slučaj Štrpci, dok manje od petine navodi da ne zna za ovaj slučaj. Među građanima koji nisu čuli, značajno je manji udio onih koji su visokog nivoa obrazovanja (11%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li ste čuli za slučaj 'Štrpci'?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

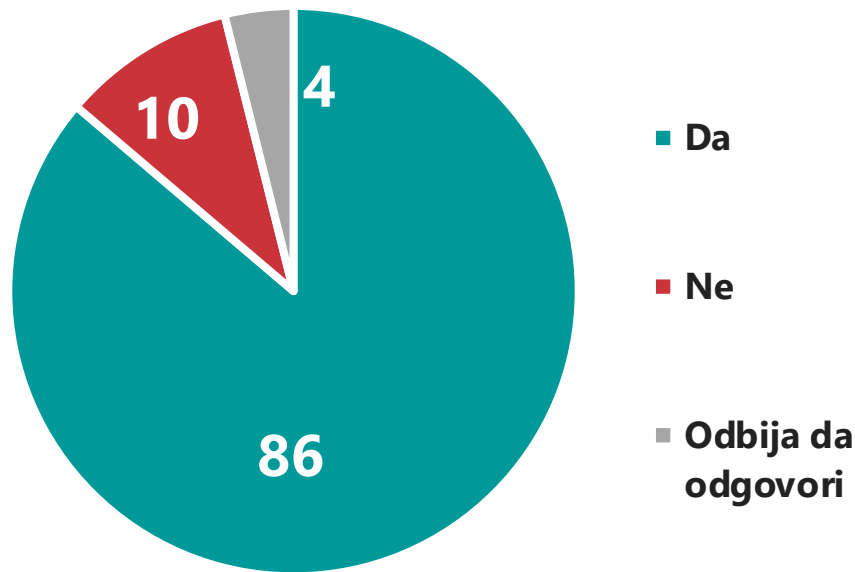
SLUČAJ SREBRENICA

Dominantna većina građana/ka Crne Gore navodi da zna šta se dogodilo u Srebrenici u julu 1995.godine (86%).

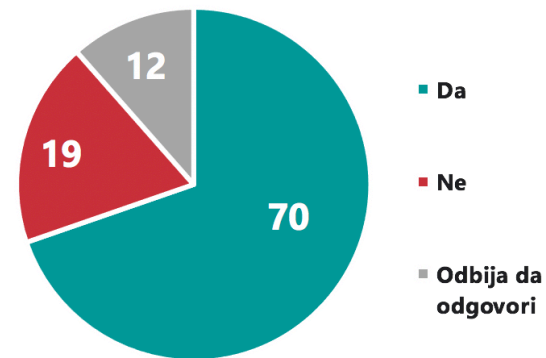
U aprilu ove godine značajno veći broj građana navodi da je upoznat sa slučajem Srebrenica u poređenju sa prethodnim talasom (86% u odnosu na 70%). Istovremeno, značajno se smanjio broj građana koji navode da ne znaju šta se desilo u Srebrenici.

Podaci su u %

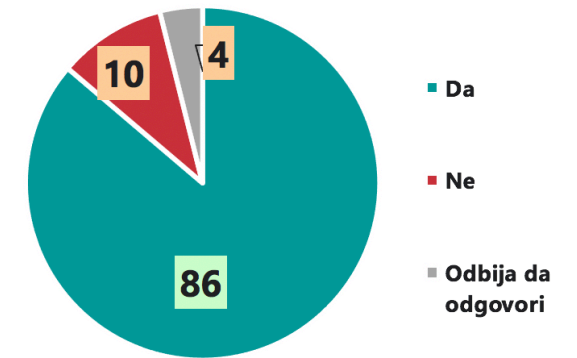
Ukupna ciljna populacija

Februar 2020.

April 2021.

Da li znate što se desilo u Srebrenici jula 1995. godine?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

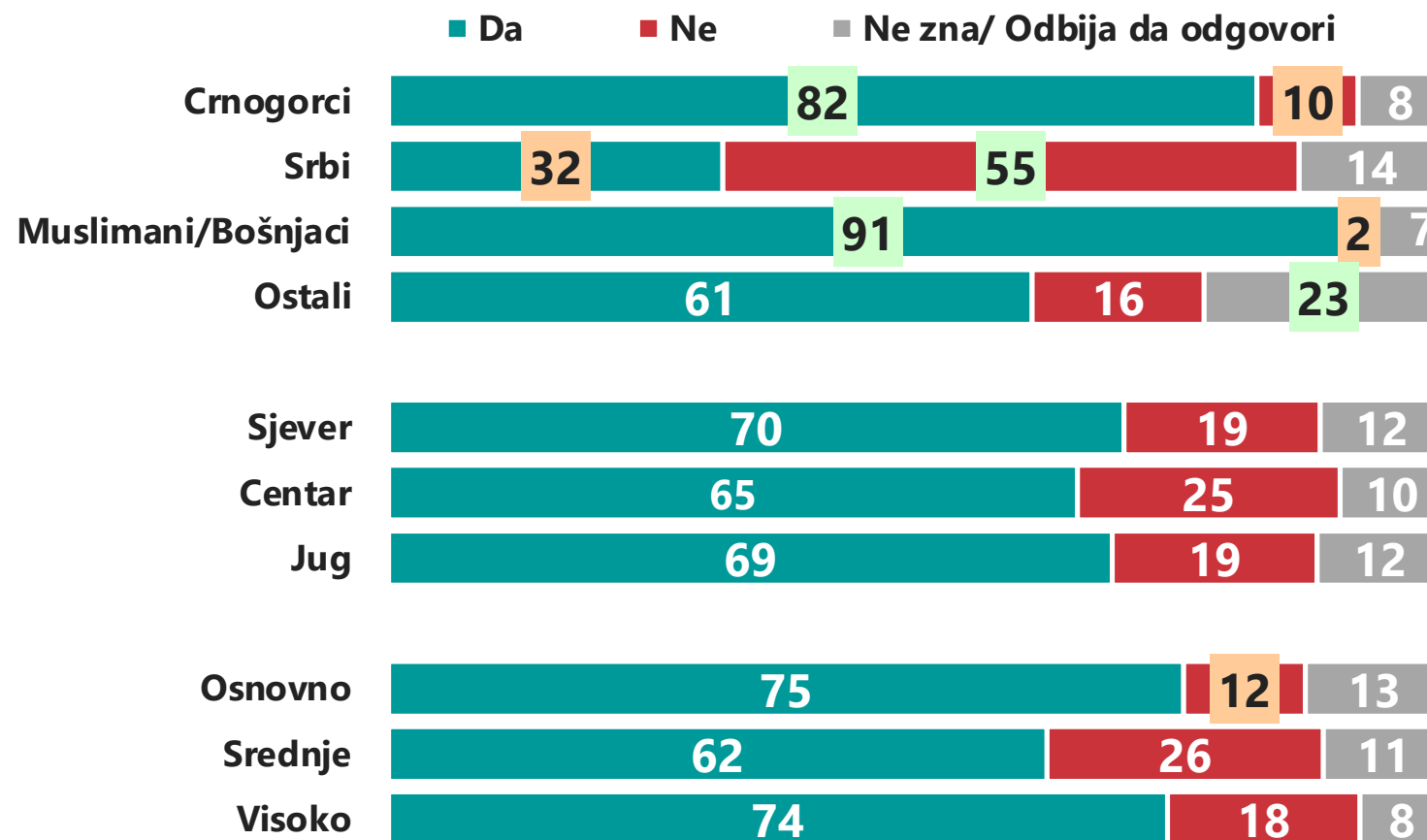
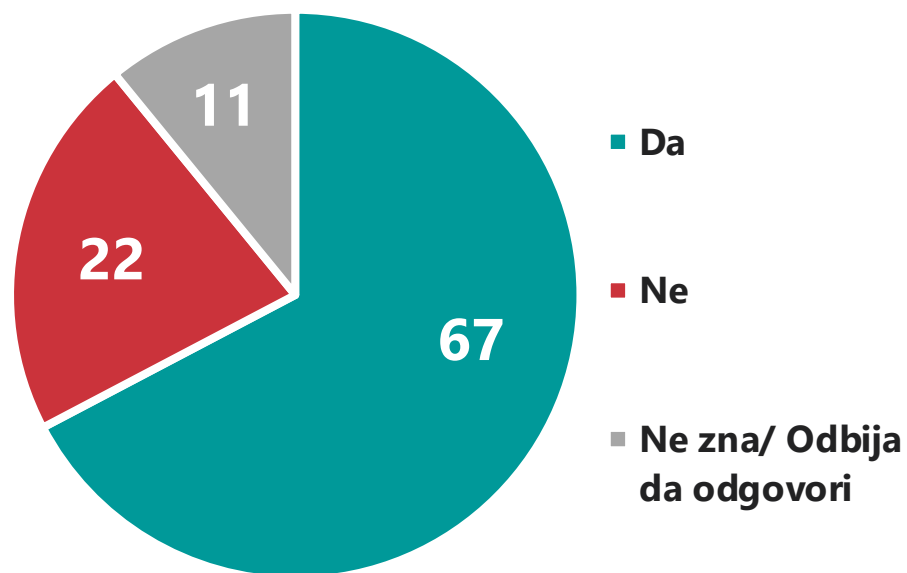
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

SLUČAJ SREBRENICA – DA LI JE POČINJEN GENOCID?

Među građanima/kama koji navode da znaju šta se desilo u Srebrenici, dvije trećine njih smatra da je u Srebrenici počinjen genocid, a prije svih građani/ke crnogorske (82%) i bošnjačke nacionalne pripadnosti (91%). S druge strane, više od petine smatra da nije počinjen genocid, i ovo mišljenje je najprisutnije među građanima/kama srpske nacionalne pripadnosti (55%).

Podaci su u %

Oni koji znaju šta se desilo u Srebrenici

Da li je u Srebrenici počinjen genocid?

Baza: Oni koji znaju šta se desilo u Srebrenici jula 1995.godine (86% od ciljne populacije)

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

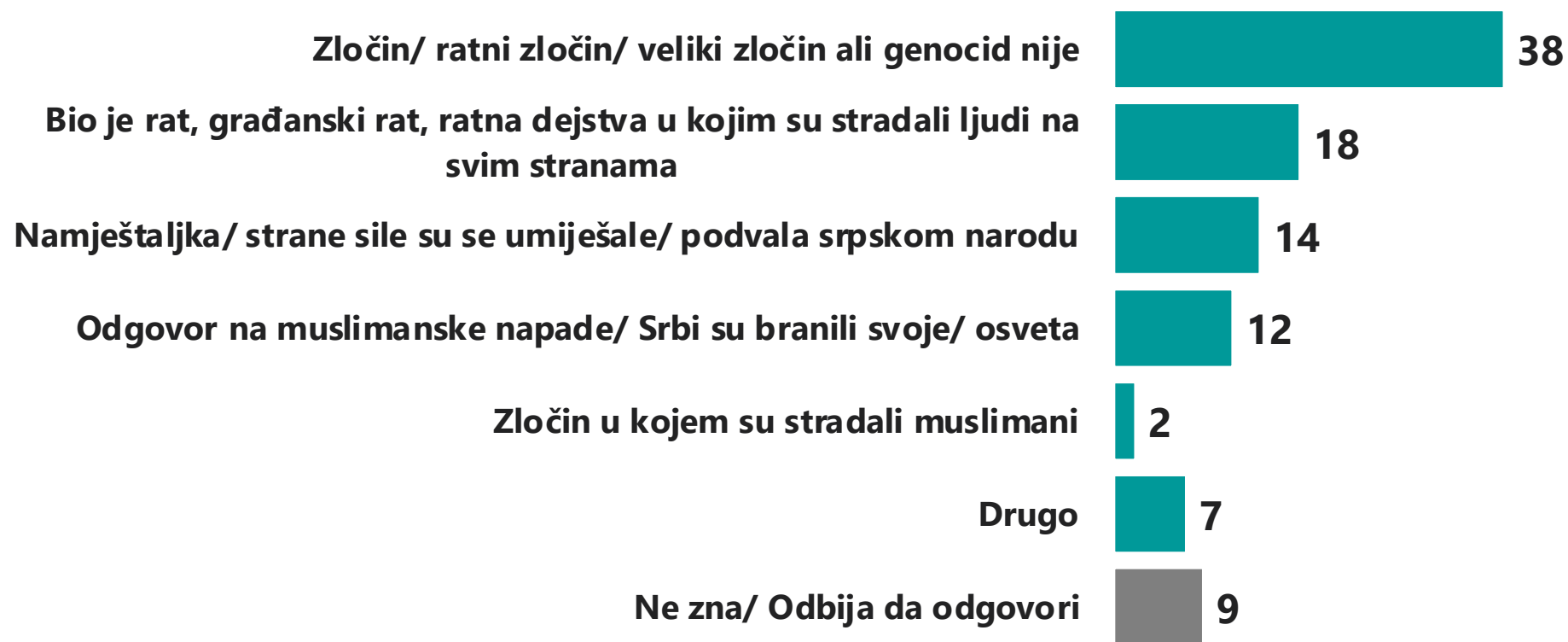

SLUČAJ SREBRENICA – ŠTA SE DOGODILO U SREBRENICI?

Blizu dvije petine građana/ki koji smatraju da u Srebrenici nije bilo genocida navode da se u Srebrenici desio veliki ratni zločin ali da nije bio u pitanju genocid, dok skoro jedna petina njih navodi da je bio rat u kojem su stradali ljudi na svim stranama.

Podaci su u %

*Oni koji su mišljenja da u Srebrenici nije počinjen genocid
spontani odgovori, moguće više odgovora*

Navedite što se, po Vašem mišljenju, dogodilo u Srebrenici?

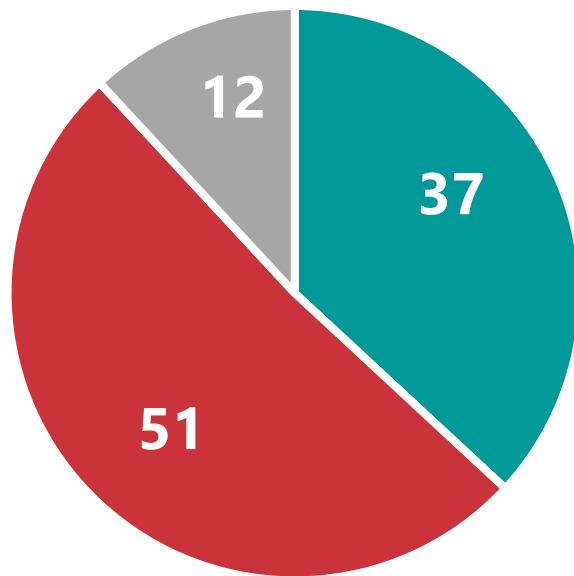
Baza: Oni koji su mišljenja da u Srebrenici nije počinjen genocid (19% od ciljane populacije)

STAV MINISTRA PRAVDE, LJUDSKIH I MANJINSKIH PRAVA O SREBRENICI

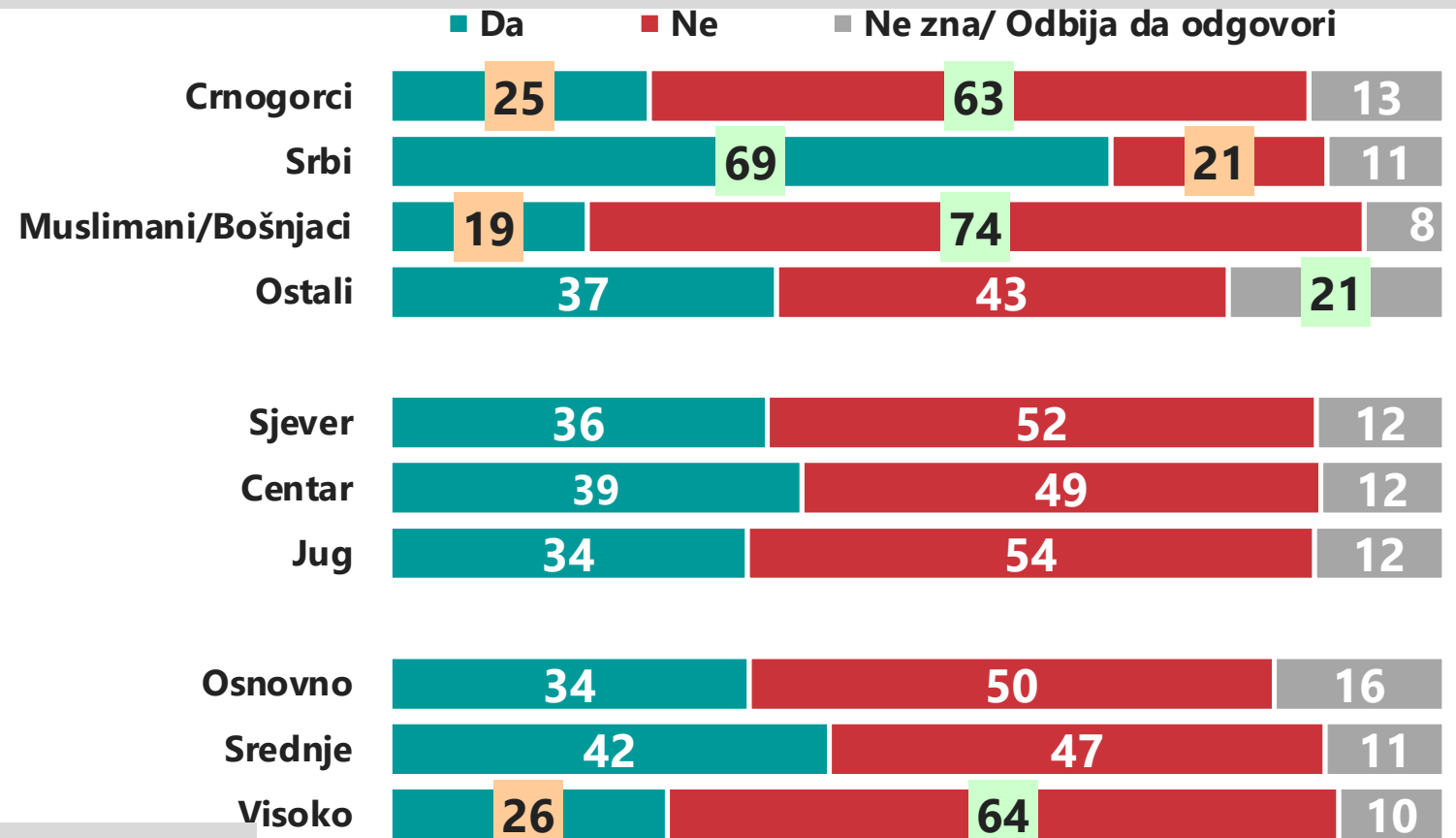
Sa stavom ministra pravde, ljudskih i manjinskih prava, Vladimira Leposavića, o Srebrenici da je „spreman da prizna da je u Srebrenici učinjen zločin genocida kada se to i nedvosmisleno utvrdi“, ne slaže polovina građana/ki Crne Gore, a među njima je značajan udio građana/ki crnogorske (63%) i bošnjačke nacionalne pripadnosti (74%), kao i građana/ki visokog nivoa obrazovanja (64%). Na drugoj strani, dvije petine građana/ki u Crnoj Gori se slaže sa tim stavom, a prije svega građani srpske nacionalne pripadnosti (69%). U 9 predmeta pred Haškim tribunalom 15 osoba pravosnažno je osuđeno za genocid u Srebrenici.

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

- Da
- Ne
- Ne zna / Odbija da odgovori

Da li se slažete sa stavom ministra pravde, ljudskih i manjinskih prava, Vladimira Leposavića, koji je naveo da je „spreman da prizna da je u Srebrenici učinjen zločin genocida kada se to i nedvosmisleno utvrdi“ iako je u devet predmeta pred Haškim tribunalom 15 osoba pravosnažno osuđeno za genocid u Srebrenici?

Baza: Ukupna ciljna populacija

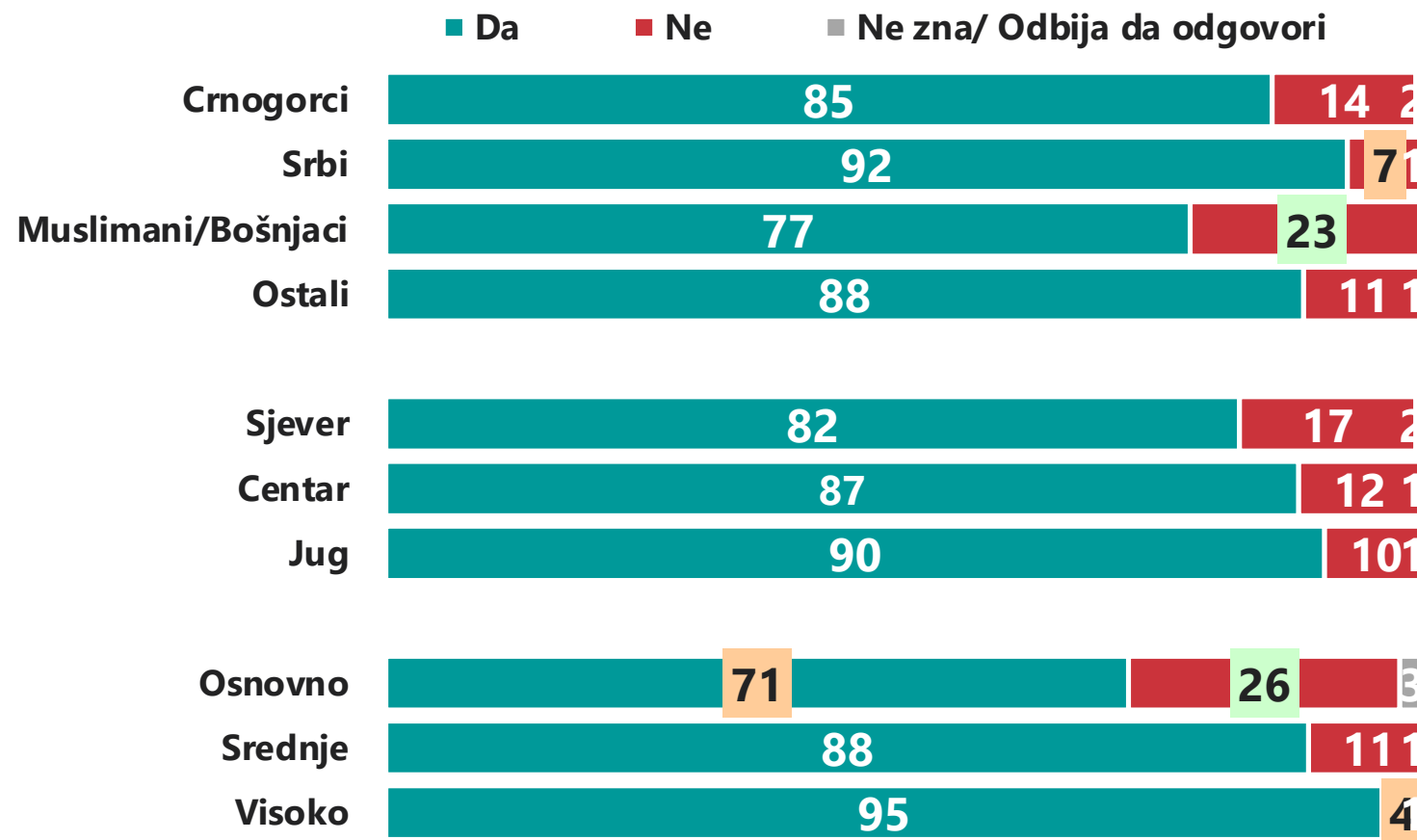
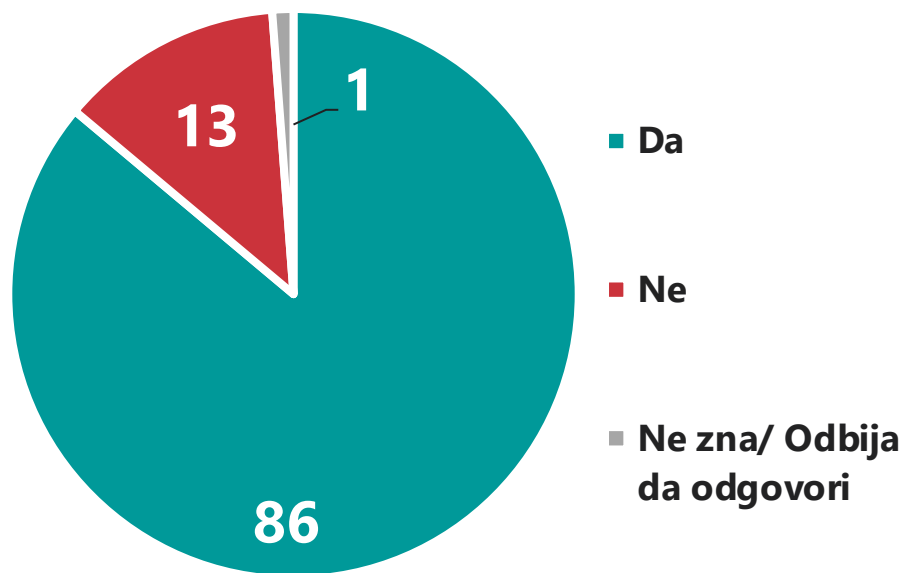
Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

AKCIJA „OLUJA“

Većina građana/ki Crne Gore navodi da su čuli za akciju "Oluja" (86%). S druge strane, 13% građana/ki nije čulo za akciju "Oluja", i to uglavnom građani/ke bošnjačke nacionalne pripadnosti (23%) i oni osnovnog nivoa obrazovanja (26%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li ste čuli za akciju 'Oluja' 1995. godine?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

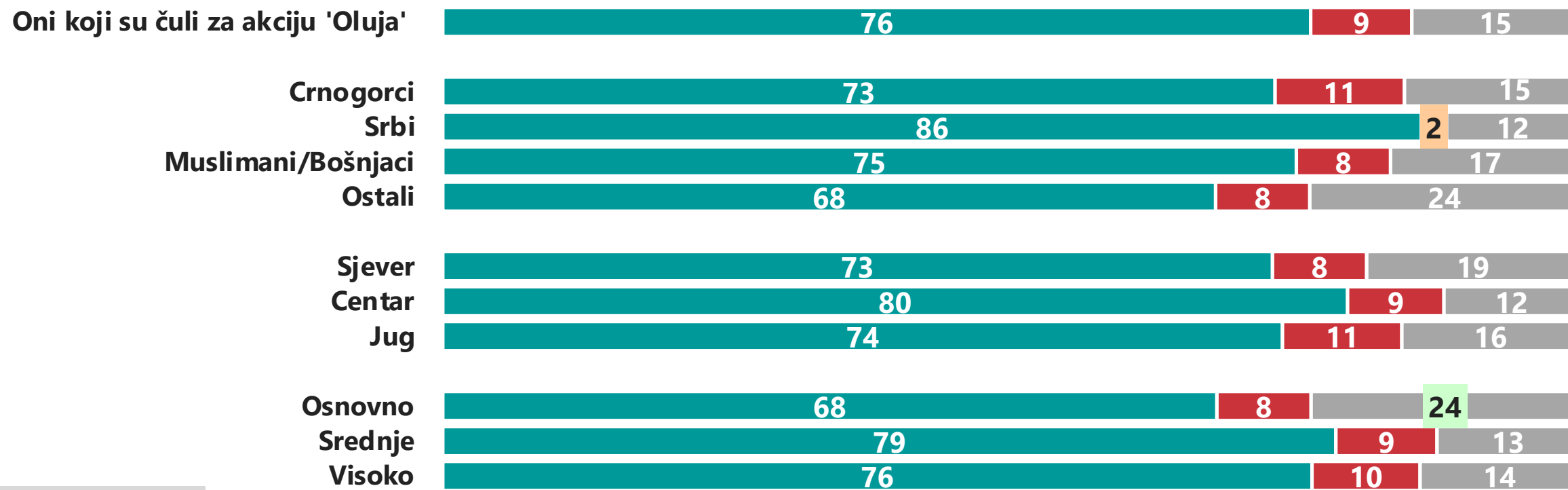
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

ŠTA JE AKCIJA „OLUJA“?

Tri četvrtine građana/ki koji su čuli za akciju "Oluja" smatra da je u pitanju "udruženi zločinački poduhvat" kako je navedeno i u presudi Haškog suda.

Podaci su u %

- Operacija „Oluja“ je „udruženi zločinački poduhvat“ kako je navedeno u presudi Haškog suda
- Operacija „Oluja“ je „opravdana akcija hrvatskih snaga“
- Ne zna/ Odbija da odgovori

Što je, po Vašem mišljenju, operacija 'Oluja'?

Baza: Oni koji su čuli za akciju 'Oluja' 1995. godine (86% od ciljane populacije)

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

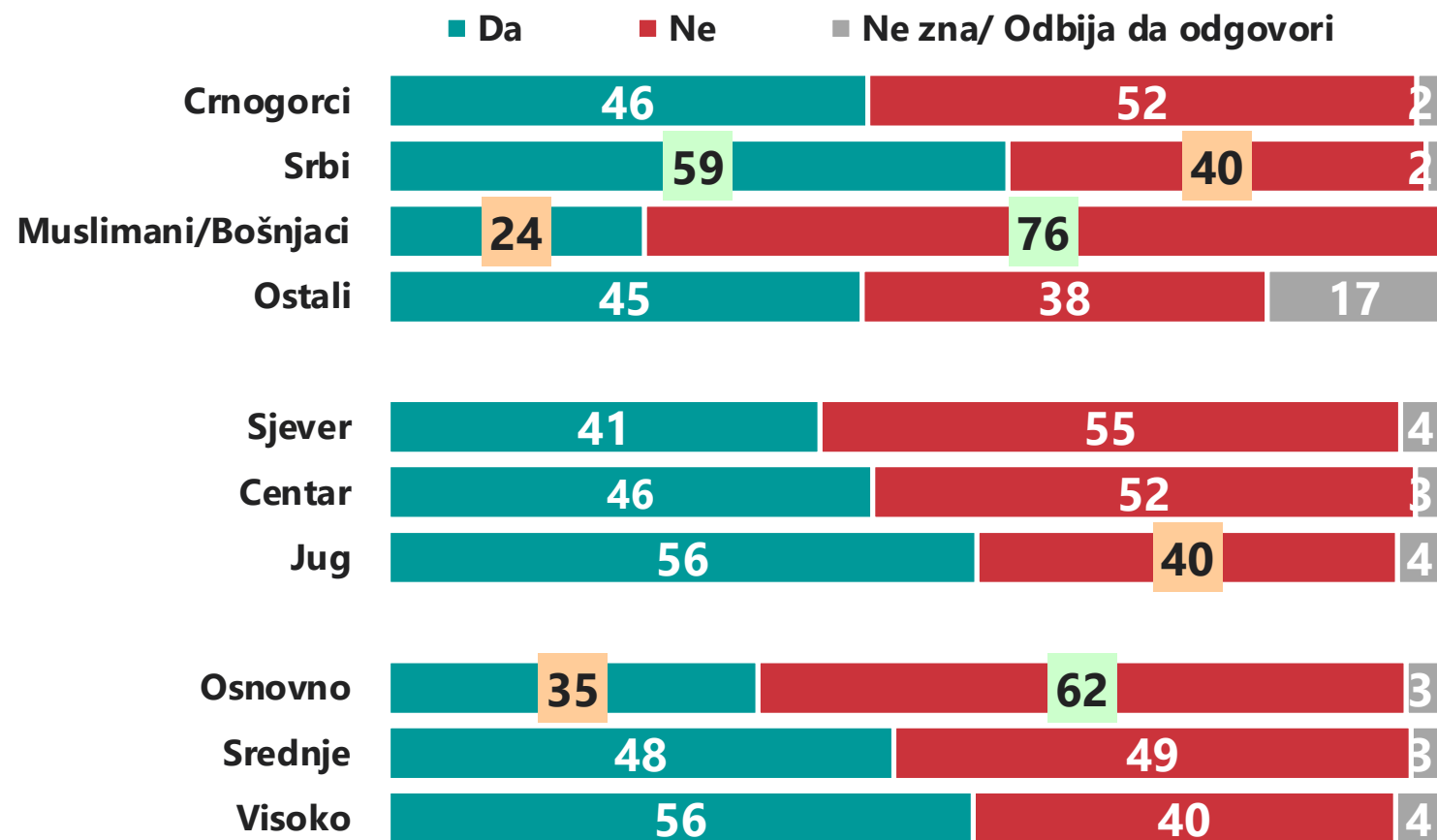
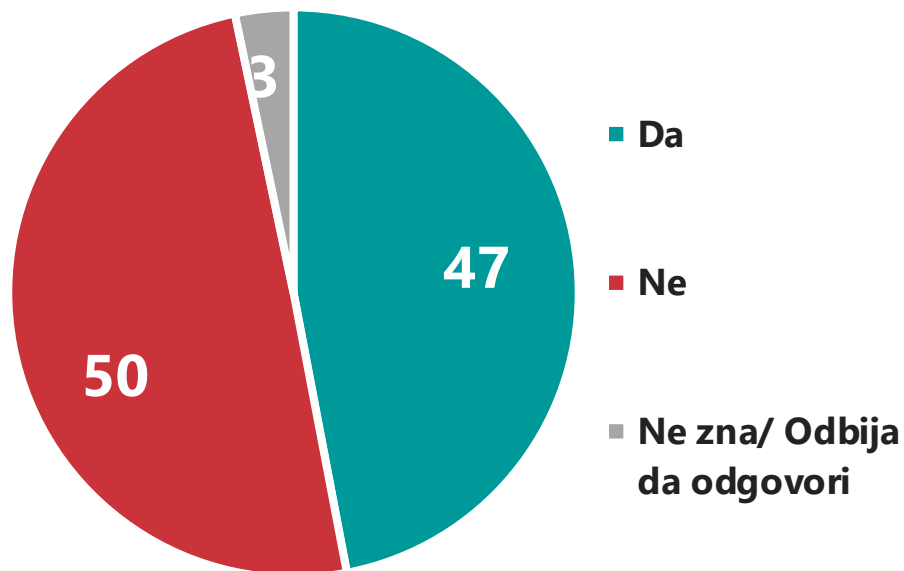

SLUČAJ LORA

Polovina građana/ki u Crnoj Gori nije čula za slučaj Lora, prije svega građani bošnjačke nacionalne pripadnosti (76%) i građani osnovnog nivoa obrazovanja (62%). S druge strane, za slučaja Lora je čulo 47% građana/ki, a među njima su uglavnom građani/ke srpske nacionalne pripadnosti (59%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li ste čuli za slučaj Lora?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

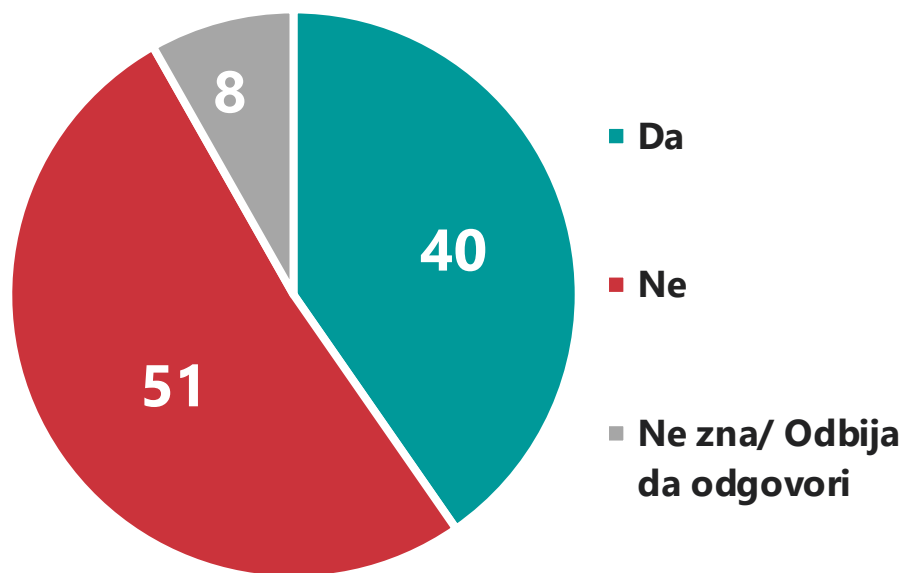
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

SLUČAJ LORA

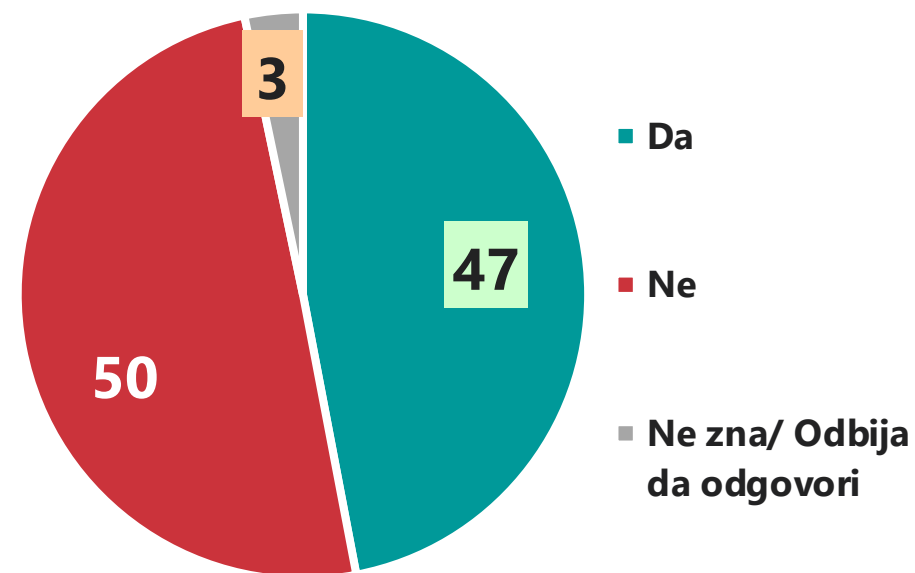
U ovom talasu značajno veći broj građana navodi da je čuo za slučaj Lora, u poređenju sa prethodnim talasom (47% u odnosu na 40%).

Podaci su u %

Februar 2020.

April 2021.

Da li ste čuli za slučaj Lora?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na prethodni talas

Statistički značajno manje u odnosu na prethodni talas

SLUČAJ LORA – KO SU BILE ŽRTVE?

3 od 10 građana/ki koji su čuli za slučaj Lora navode da su žrtve bili Srbi, petina navodi vojnike i rezerviste JNA kao žrtve dok 14% ističe da su žrtve bili Crnogorci.

Podaci su u %

Oni koji su čuli za slučaj Lora - moguće više odgovora

Ko su bile žrtve u logoru Lora?

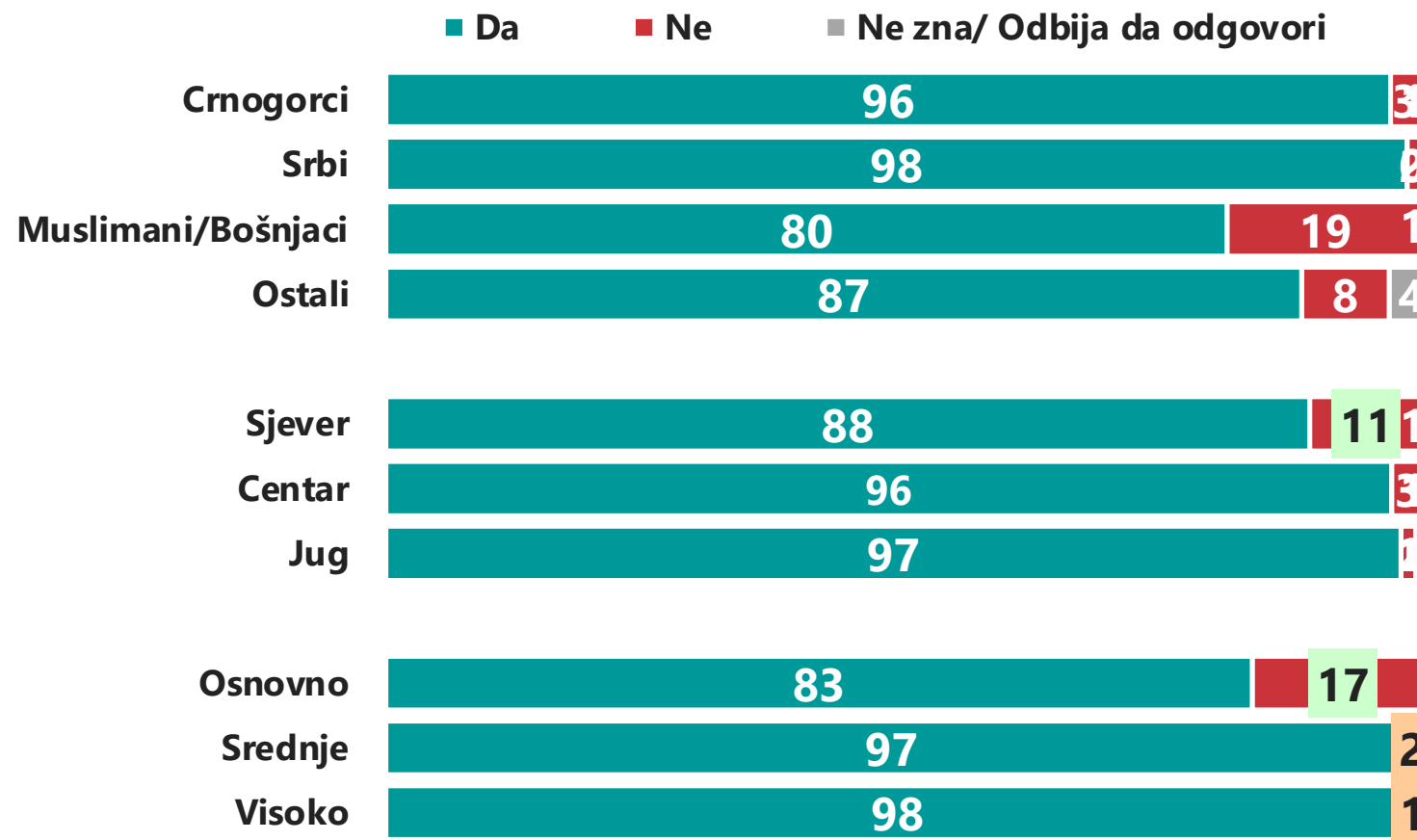
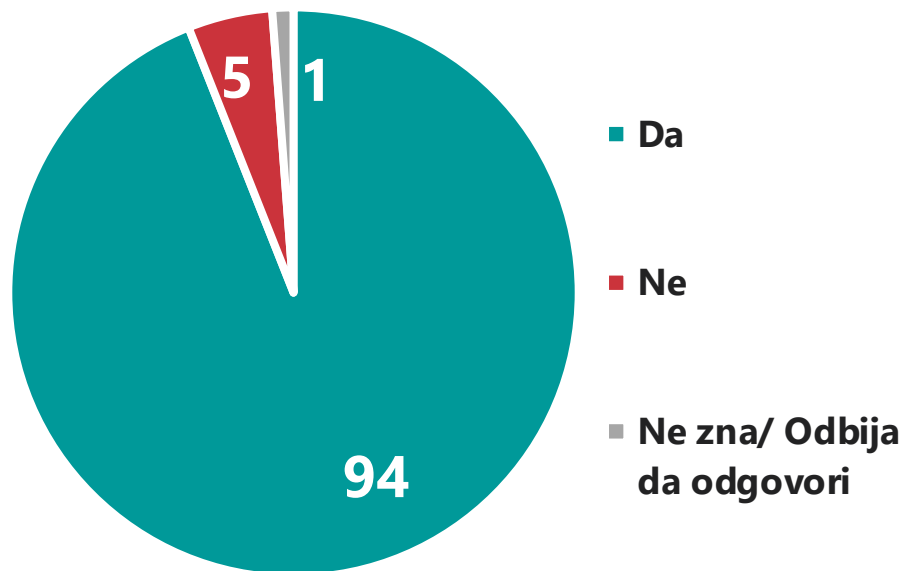
Baza: Oni koji su čuli za slučaj 'Lora' (47% od ciljne populacije)

NATO INTERVENCIJA NA SRJ 1999. GODINE

Skoro svi građani/ki Crne Gore su čuli za NATO intervenciju na SRJ 1999.godine (94%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li znate za NATO intervenciju na SRJ (Srbiju i Crnu Goru) 1999. godine?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

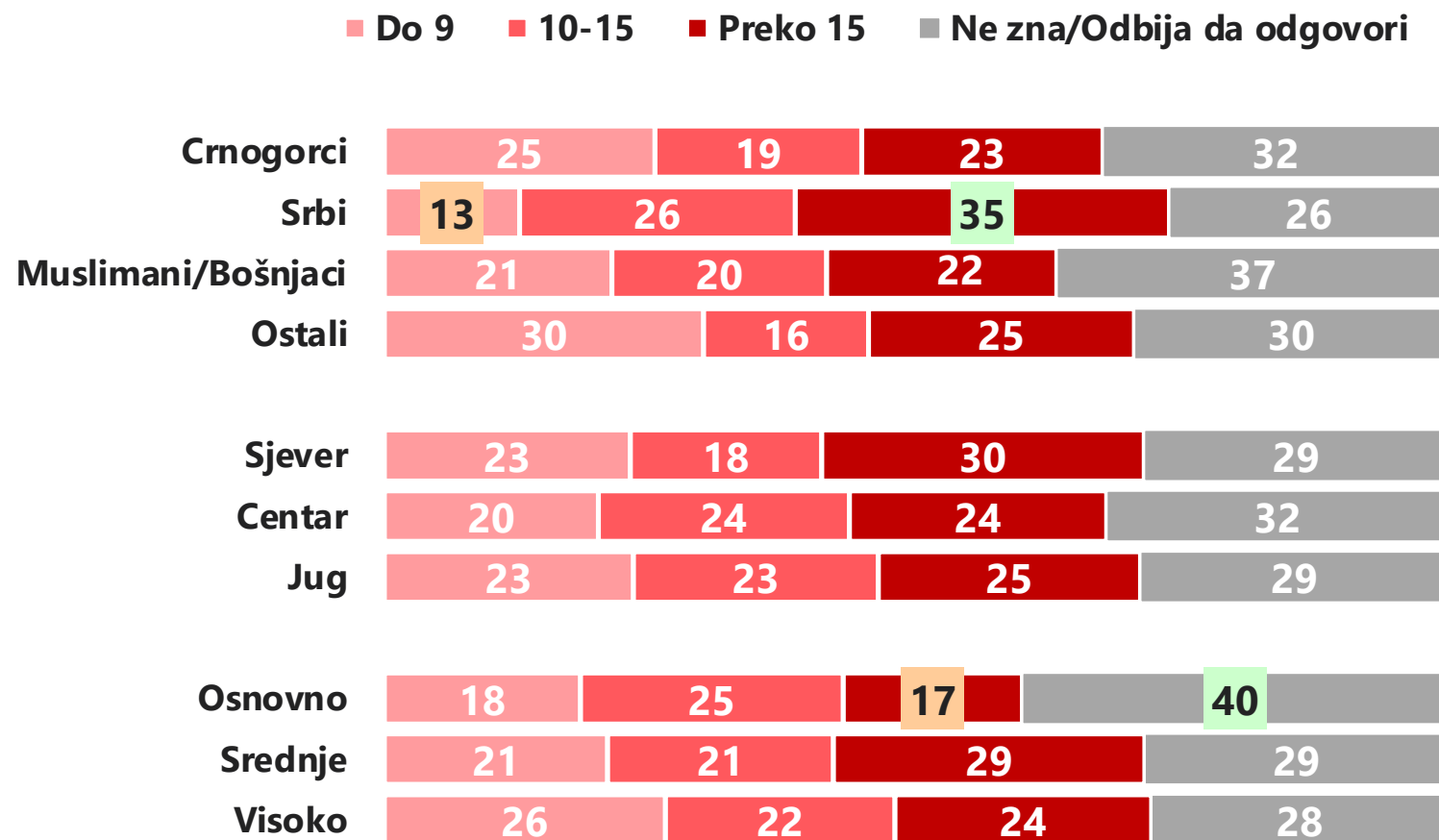
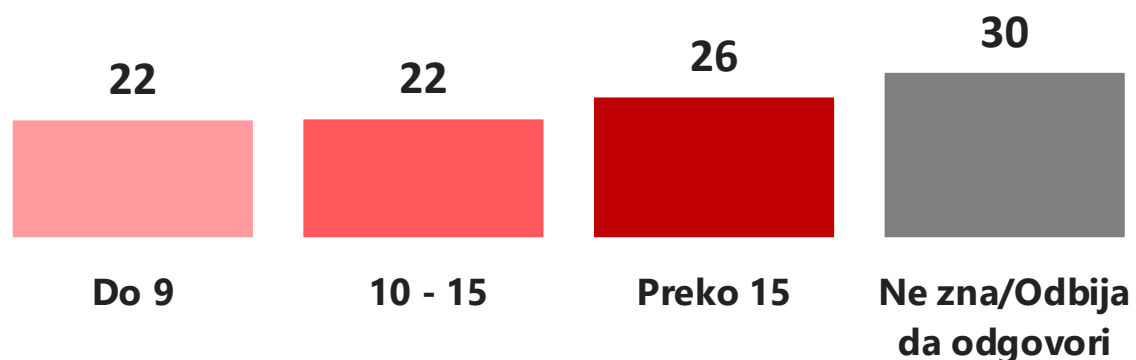
NATO BOMBARDOVANJE

Među građanima/kama koji znaju za NATO intervenciju, 22% procjenjuje da je bilo do 9 žrtava u Crnoj Gori tokom NATO bombardovanja, a 22% od 10 do 15. Više od četvrtine smatra da je bilo preko 15 žrtava, i ovu procjenu daju, prije svih, građani/ke srpske nacionalnosti (35%).

Tokom NATO bombardovanja u Crnoj Gori je stradalo 7 osoba - 6 građana/ki Crne Gore u Murinu i 1 državljanin Srbije u kasarni Danilovgrad.

Podaci su u %

Oni koji znaju za NATO intervenciju na SRJ 1999. godine

Koliko je ljudi poginulo u Crnoj Gori tokom NATO bombardovanja?

Baza: Oni koji znaju za NATO intervenciju na SRJ (Srbiju i Crnu Goru) 1999. godine (94% od ciljane populacije)

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

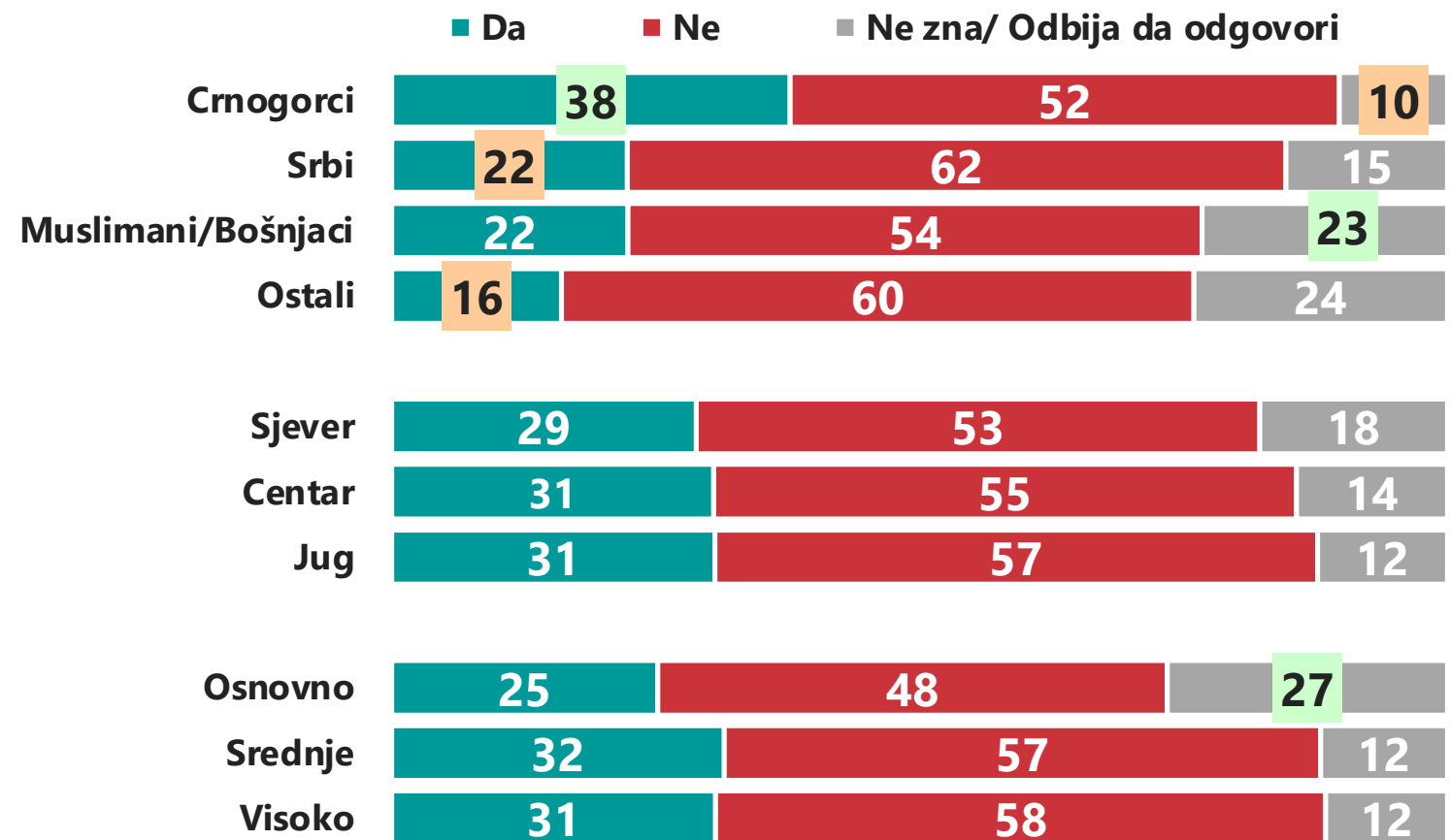
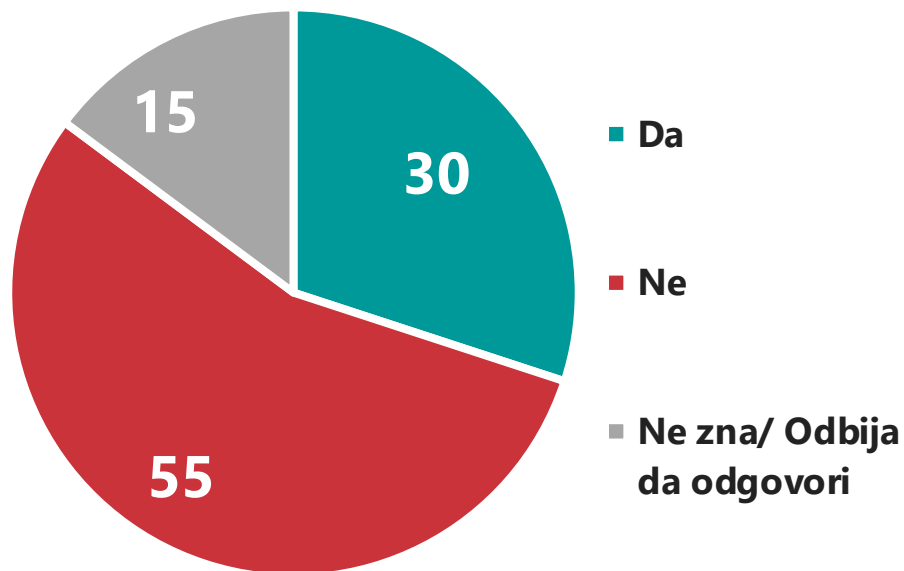
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

DA LI SE CRNA GORA SUOČILA SA RATNOM PROŠLOŠĆU IZ 90ih?

Preko polovine građana/ki smatra da se Crna Gora nije suočila sa ratnom prošlošću iz 90ih, dok je trećina suprotnog stava a to mišljenje je značajno više prisutno među građanima crnogorske nacionalne pripadnosti (38%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li se, prema Vašem mišljenju, država Crna Gora suočila sa svojom ratnom prošlošću iz 90ih?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

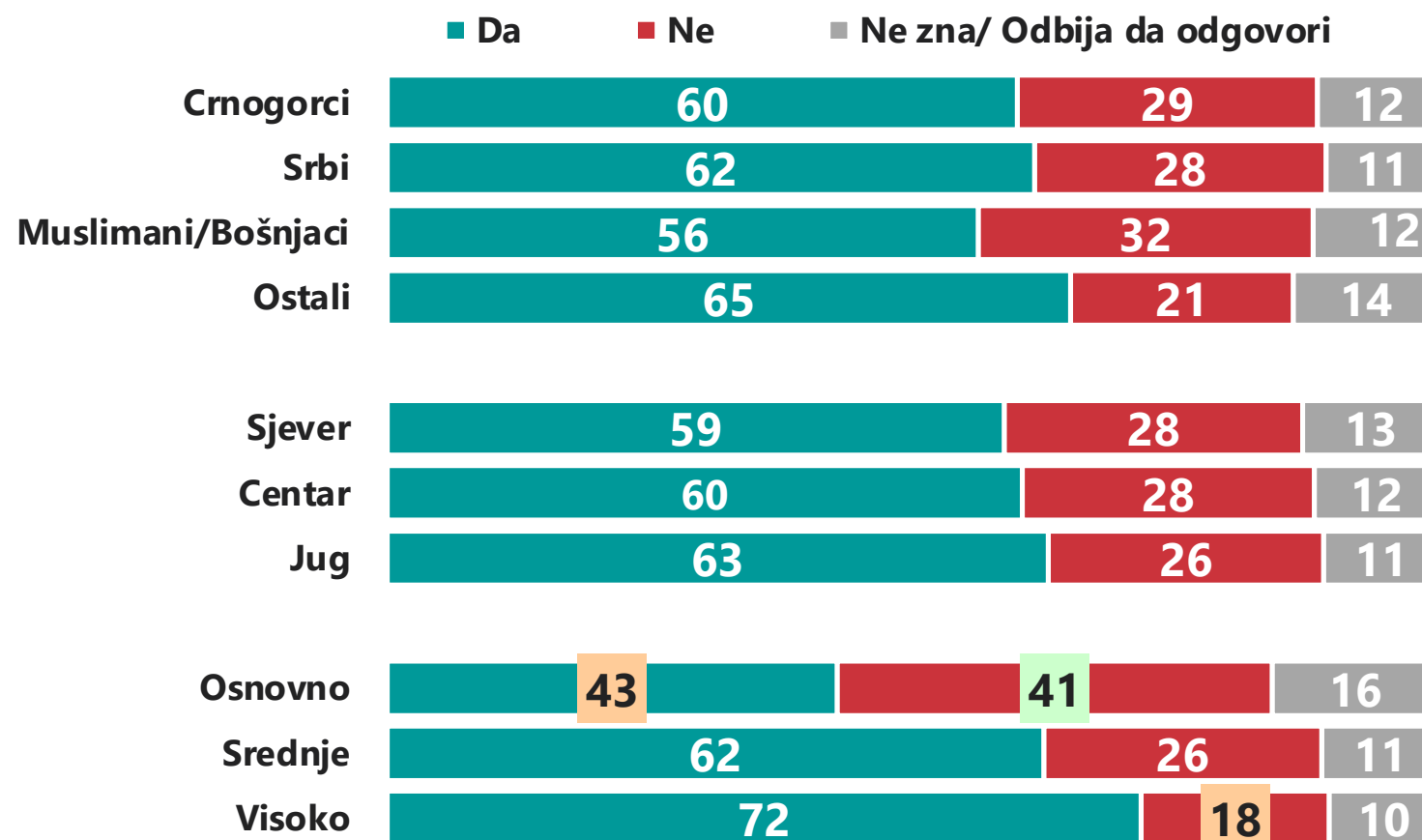
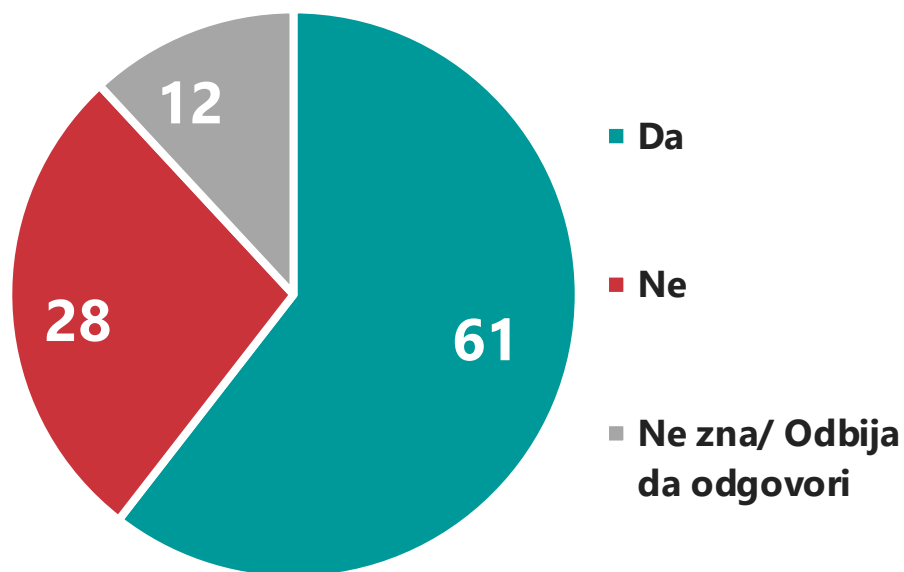
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

PODRŠKA PROCESU SUOČAVANJA SA RATNOM PROŠLOŠĆU IZ 90ih

3 od 5 građana/ki podržava proces suočavanja sa ratnom prošlošću 90ih u Crnoj Gori, dok tog stava nije preko jedne četvrtine (28%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li Vi podržavate proces suočavanja sa ratnom prošlošću 90ih u Crnoj Gori?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

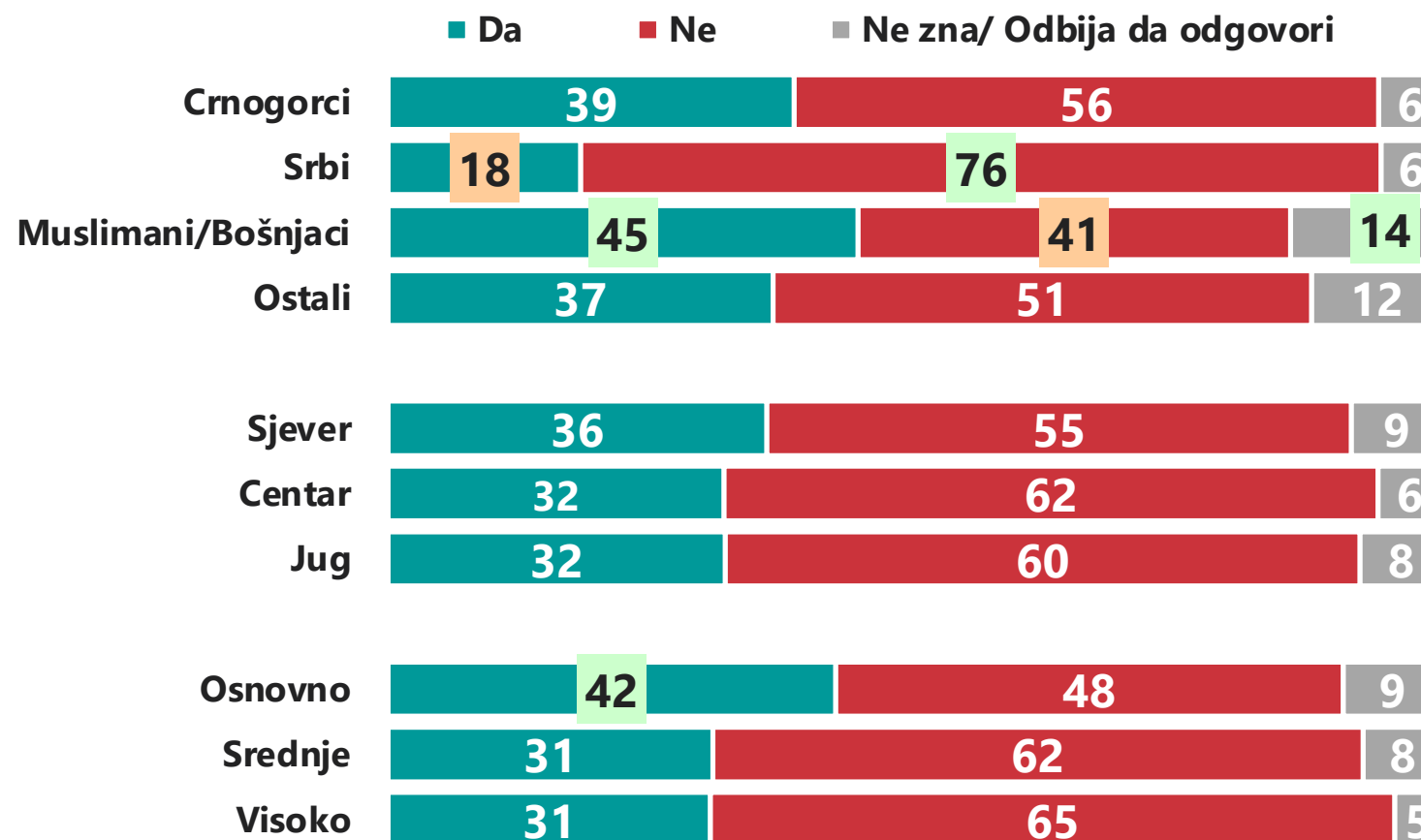
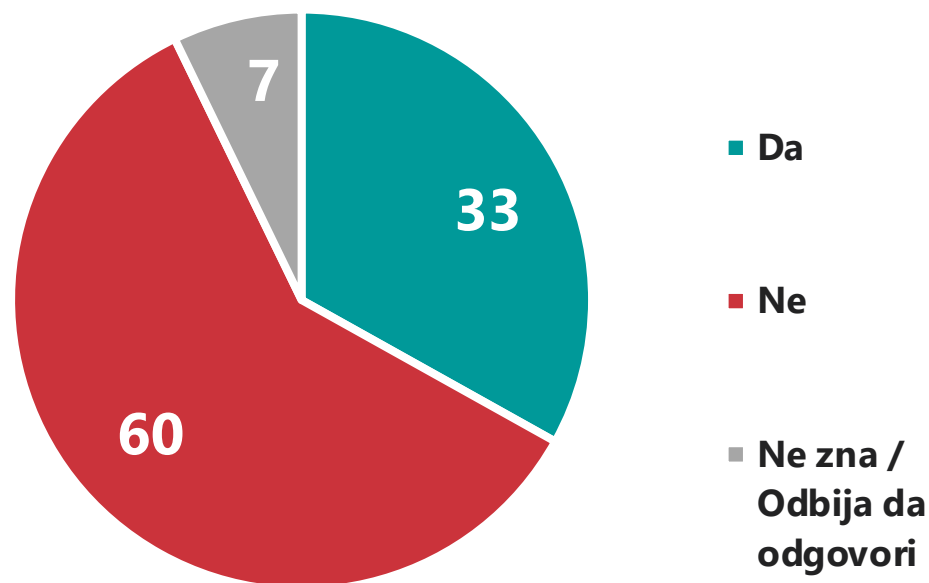
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

KAPACITET CRNOGORSKOG PRAVOSUĐA ZA PROCESUIRANJE RATNIH ZLOČINA

Svega trećina građana/ki smatra da crnogorsko pravosuđe ima kapacitet da procesuirat ratne zločine. Ovog mišljenja su, prije svih, građani/ke bošnjačke nacionalnosti (45%) i građani osnovnog nivoa obrazovanja (42%), a suprotan stav prisutan je kod 3 od 5 građana (60%) i to dominantno onih srpske nacionalne pripadnosti (76%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li, prema Vašem mišljenju, crnogorsko pravosuđe ima kapaciteta da procesuirat ratne zločine?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

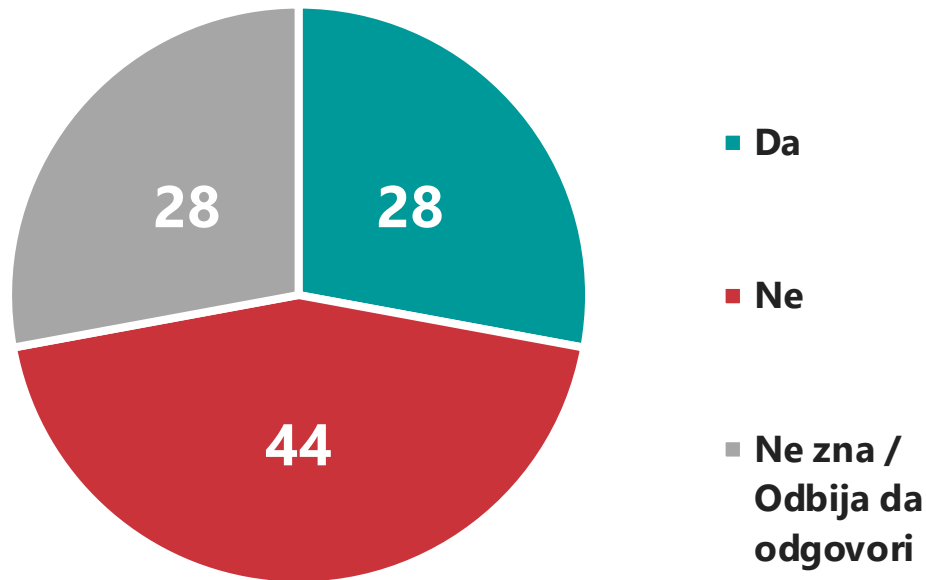

KAPACITET CRNOGORSKOG PRAVOSUĐA ZA PROCESUIRANJE RATNIH ZLOČINA

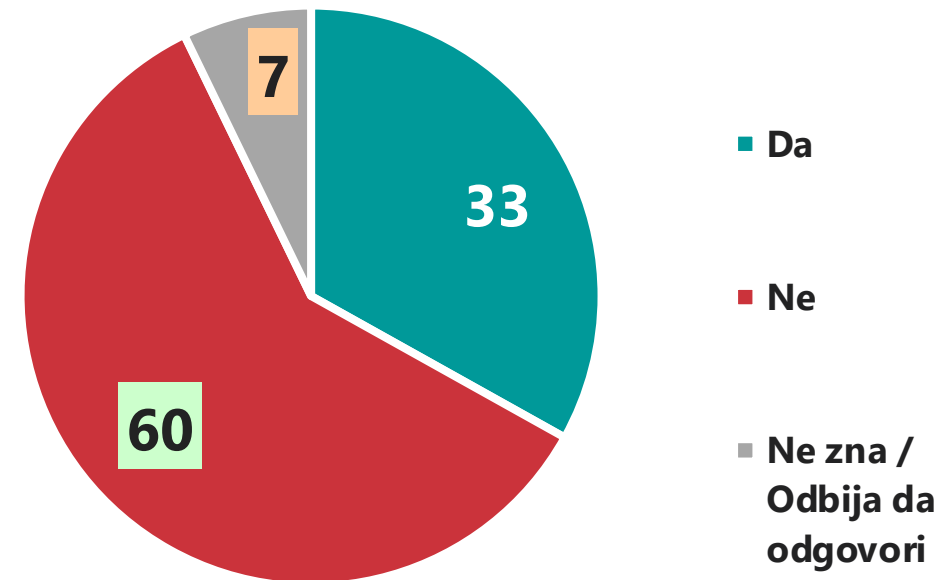
U odnosu na prethodni talas, registrovano je značajno povećanje broja građana/ki koji smatraju da crnogorsko pravosuđe nema kapaciteta da procesuirat ratne zločine (60% naspram 44% u prošlom talasu).

Podaci su u %

Februar 2020.

April 2021.

Da li, prema Vašem mišljenju, crnogorsko pravosuđe ima kapaciteta da procesuirat ratne zločine?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na prethodni talas

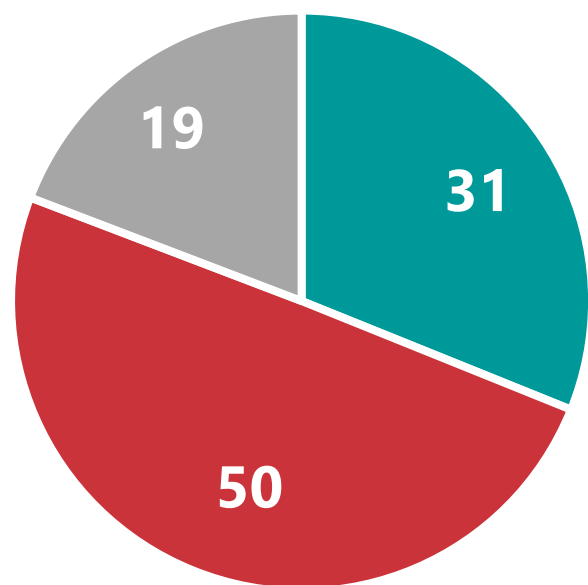
Statistički značajno manje u odnosu na prethodni talas

DA LI JE NEKO OD GRAĐANA CRNE GORE OPTUŽEN ZA RATNE ZLOČINE POČINJENE 90ih?

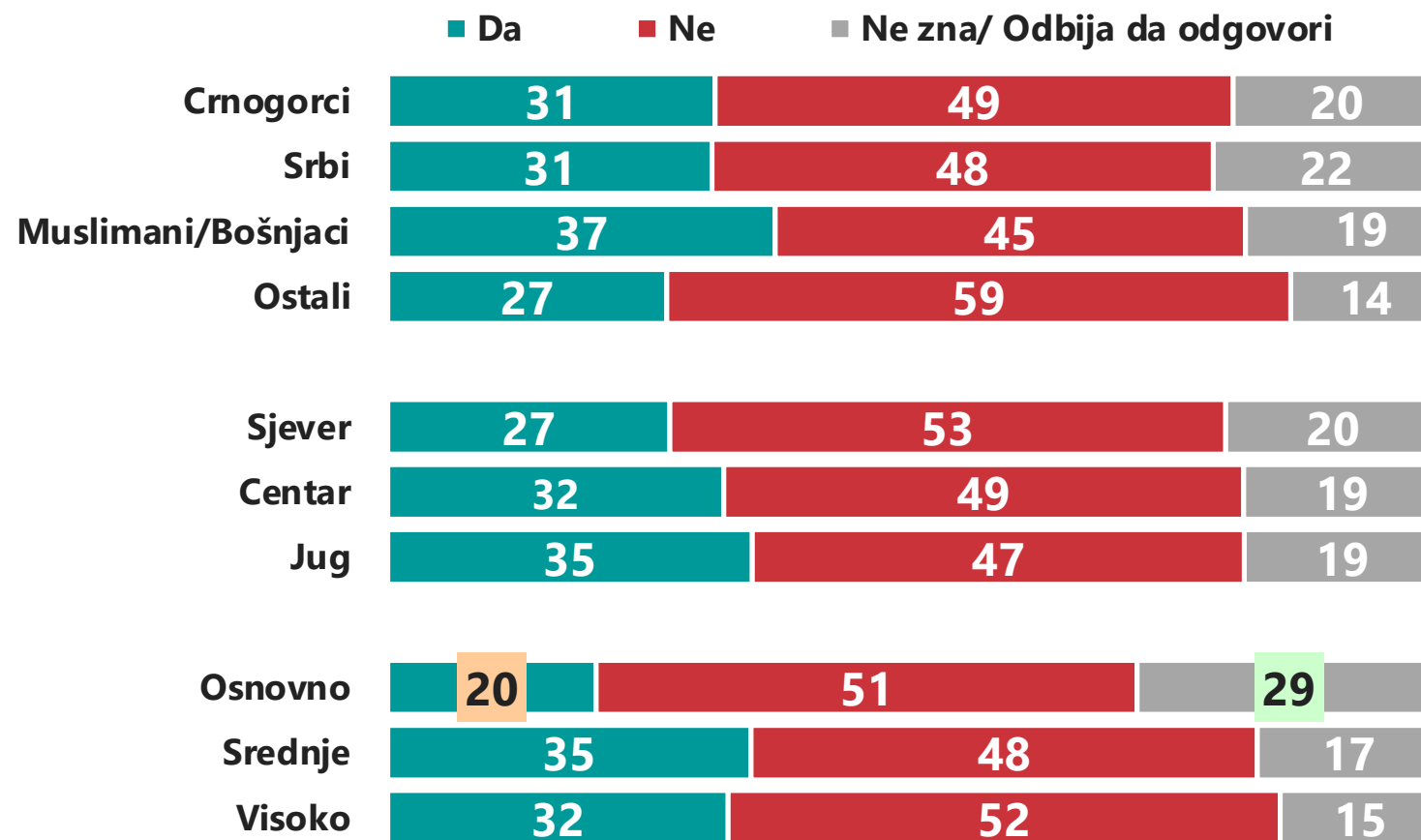
3 od 10 građana/ki navode da je neko od građana Crne Gore optužen za ratne zločine počinjene u Crnoj Gori ili van Crne Gore 90ih godina, dok polovina ne znaju da li je neko od građana Crne Gore optužen na toj osnovi.

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

- Da
- Ne
- Ne zna / Odbija da odgovori

Da li znate da je neko od građana Crne Gore optužen za ratne zločine počinjene u Crnoj Gori ili van Crne Gore 90ih?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

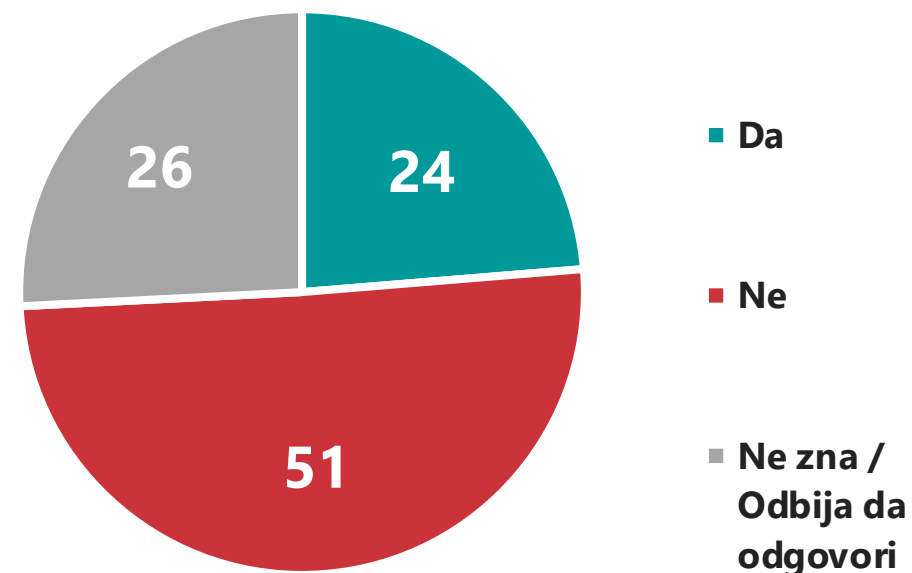
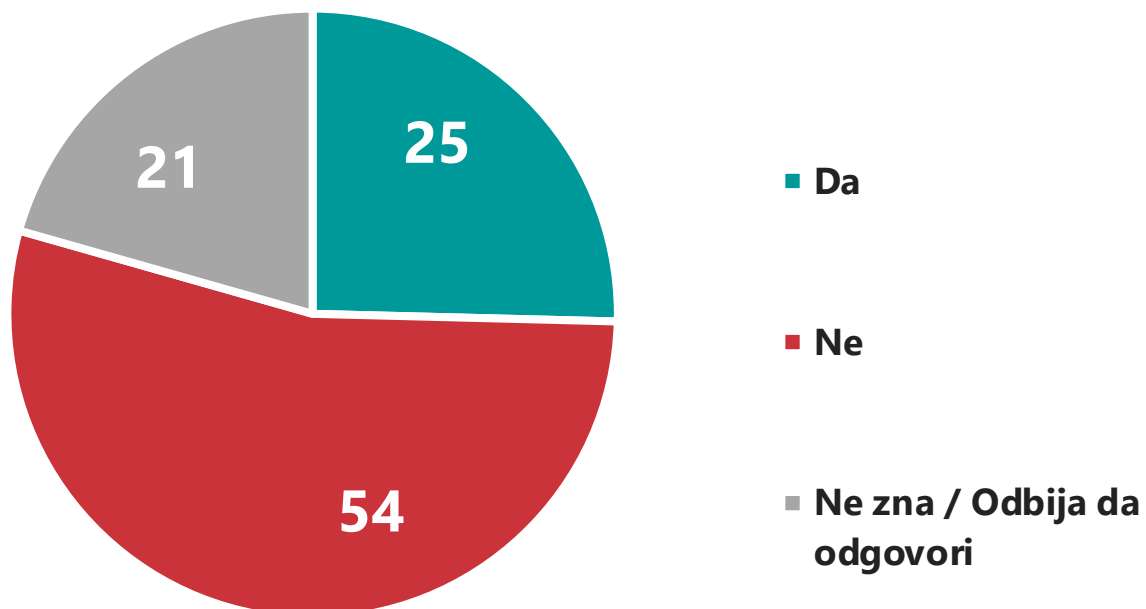
ISTRAŽIVANJE RATNIH ZLOČINA

Preko polovine građana/ki (54%) ne zna da se crnogorsko tužilaštvo bavilo ili bavi istraživanjem slučajeva ratnih zločina, a četvrtina je suprotnog mišljenja (25%), dok nešto oko petine (21%) nema stav.

Polovina građana (51%) ne zna da je u Crnoj Gori bilo suđenja za ratne zločine, a svega četvrtina (24%) zna za te procese, dok je više od četvrtine bez stava (26%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li se, po Vama dostupnim informacijama, crnogorsko tužilaštvo bavilo ili bavi istraživanjem slučajeva ratnih zločina?

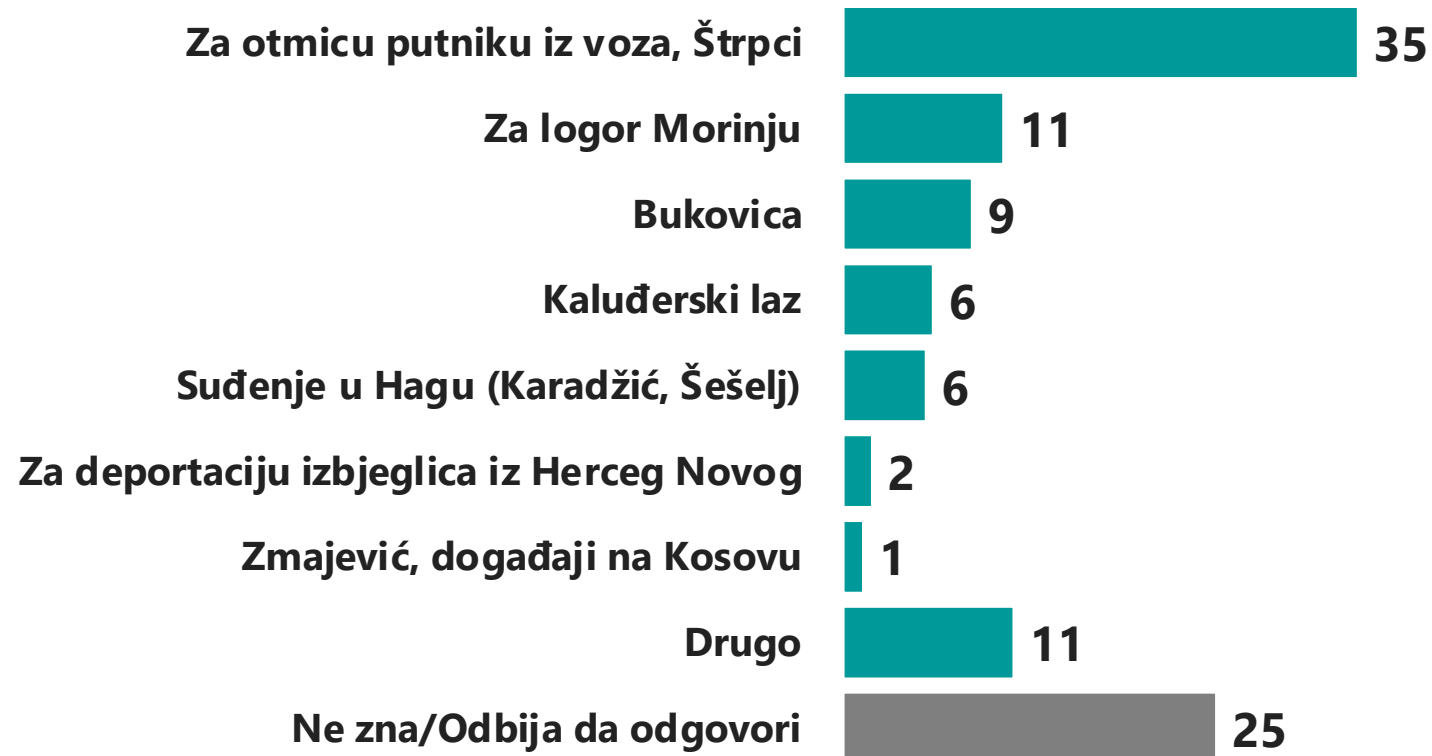
Baza: Ukupna ciljna populacija

PROCESUIRANI RATNI ZLOČINI

Preko trećine građana/ki koji znaju da je u Crnoj Gori bilo suđenja za ratne zločine navode da su čuli za suđenje za otmicu putnika iz voza (Štrpci), dok 11% navodi suđenje za logor u Morinju.

Podaci su u %

Oni koji su naveli da je u Crnoj Gori bilo suđenja za ratne zločine – spontani odgovori

Za koja suđenja ste čuli?

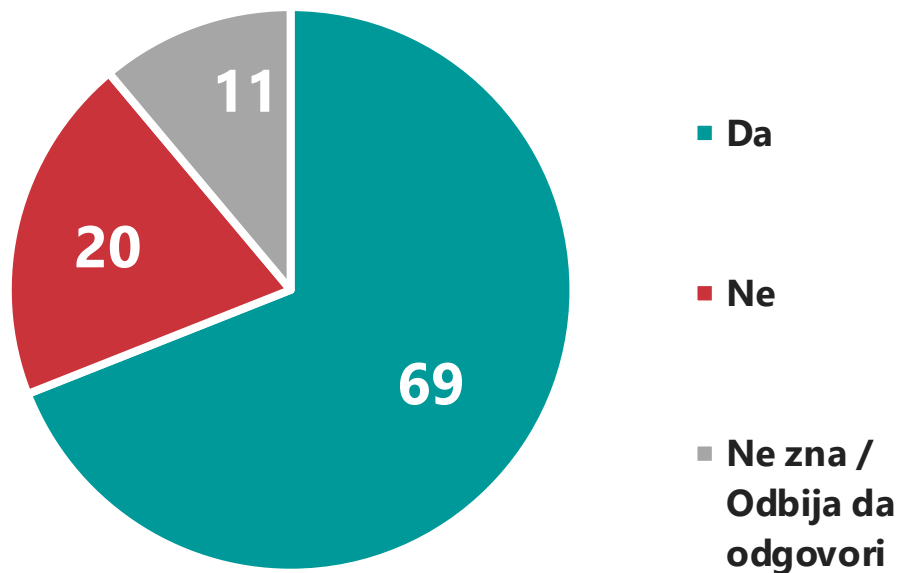
Baza: Oni koji smatraju da je U Crnoj Gori bilo suđenja za ratne zločine (24% od ciljane populacije)

ODŠTETA ŽRTVAMA RATNIH ZLOČINA

U slučaju da sud utvrdi, 7 od 10 građana/ki smatra da sud treba da se isplati odšteta žrtvama zločina, dok se petina ne slaže.

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li smatrate da država Crna Gora, ukoliko sud utvrdi, treba da isplaćuje odštetu žrtvama ratnih zločina?

Baza: Ukupna ciljna populacija

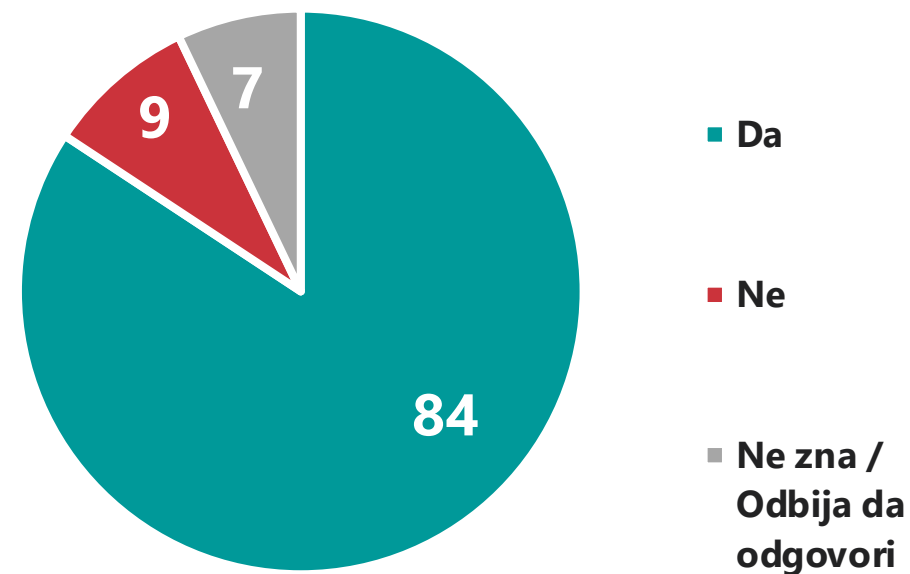
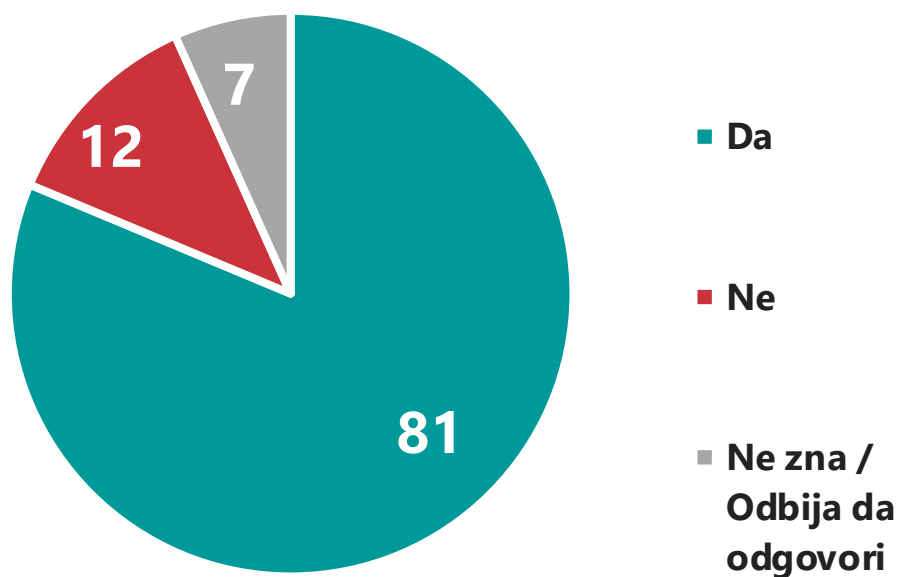
REGIONALNA SARADNJA U ISTRAŽIVANJU I PROCESUIRANJU RATNIH ZLOČINA 90ih

Ogromna većine (81%) građana/ki u Crnoj Gori podržava regionalnu saradnju u istraživanju i procesuiranju ratnih zločina 90ih, dok svega 12% ne podržava.

Ovo prati i snažna podrška osnivanju REKOM-a od 84% građana/ki Crne Gore.

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li podržavate regionalnu saradnju u istraživanju i procesuiranju ratnih zločina 90ih?

Baza: Ukupna ciljna populacija

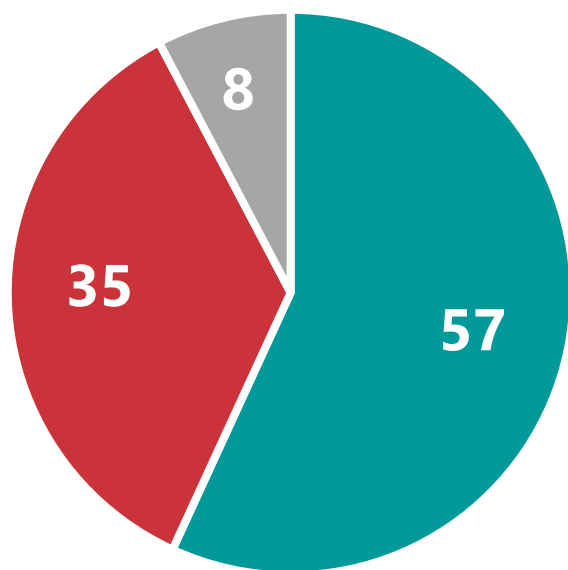

PODRŠKA EKSTRADIKCIJE U SLUČAJU SUĐENJA ZA RATNE ZLOČINE

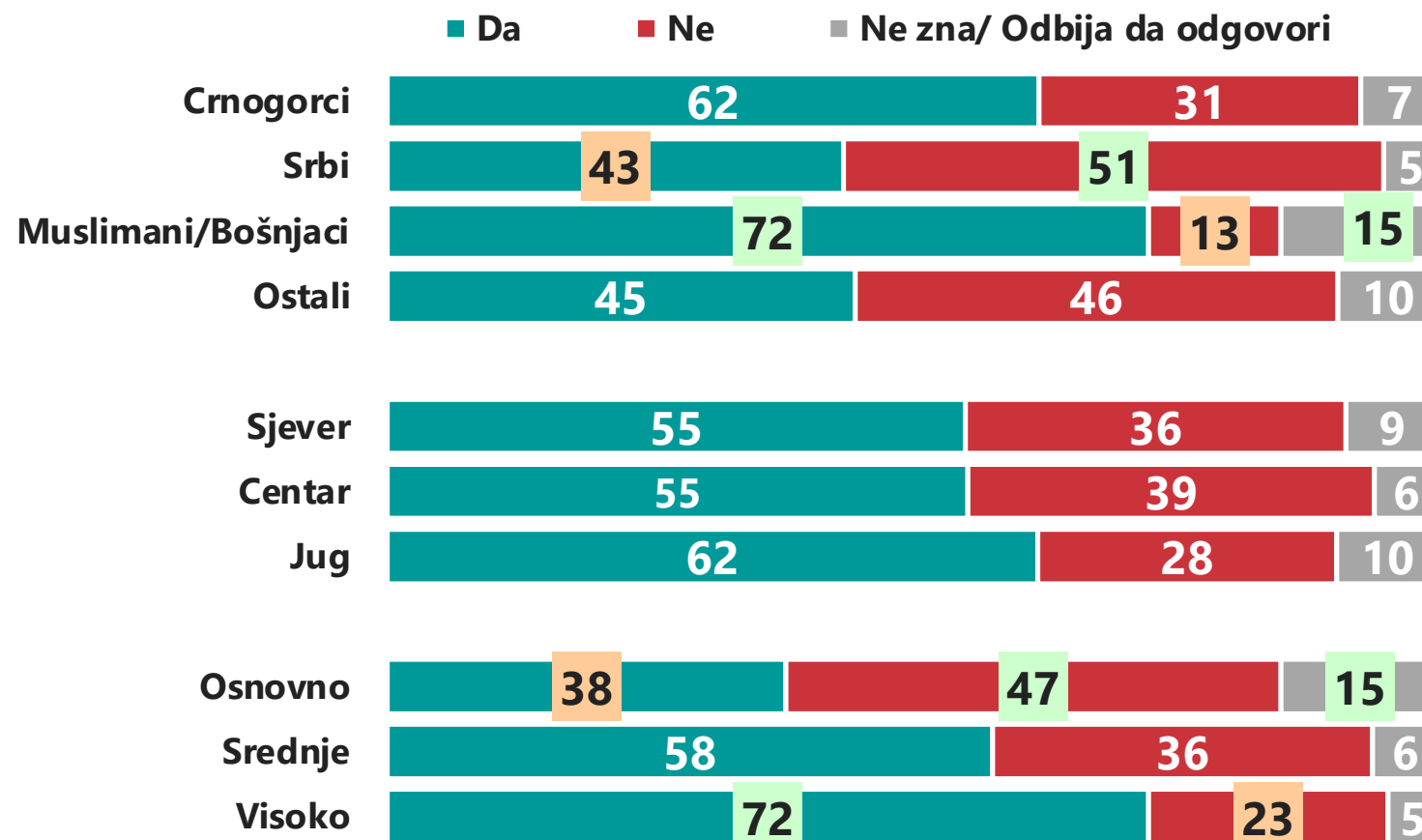
Blizu 3/5 građana/ki podržava izručenje crnogorskih državljana drugim državama u slučaju suđenja za ratne zločine 90ih. Među onima koji to podržavaju većina su građani visokog nivoa obrazovanja (72%) i građani bošnjačke nacionalnosti (72%). Sa druge strane ekstradiciju ne podržava preko jedne trećine građana-ki, a među njima značajan udio imaju građani srpske nacionalnosti (51%) i građani osnovnog nivoa obrazovanja (47%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

- Da
- Ne
- Ne zna / Odbija da odgovori

Da li podržavate ekstradiciju (izručenje) crnogorskih državljana drugim državama u slučaju suđenja za ratne zločine 90ih?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

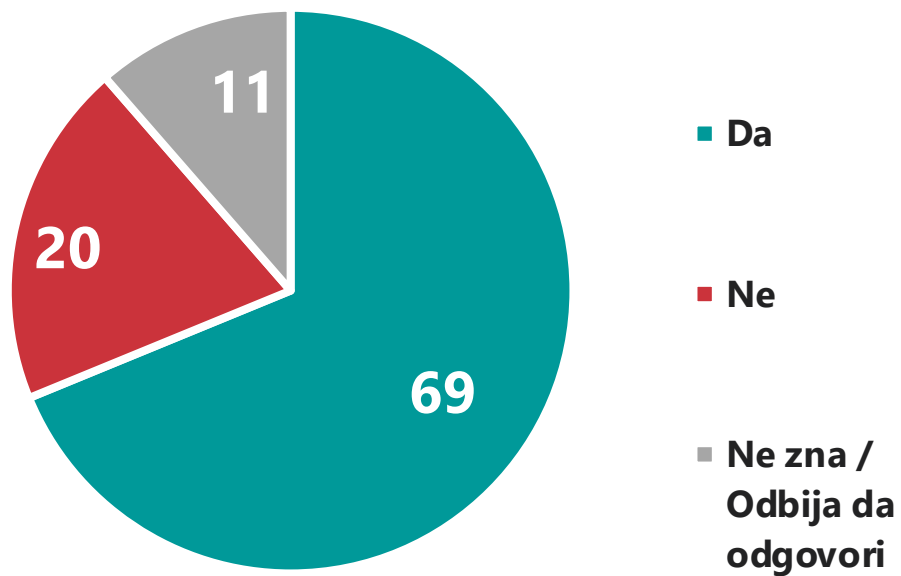
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

SISTEM ZAŠTITE SVJEDOKA U SUĐENJU ZA RATNE ZLOČINE 90ih

69% građana/ki smatra da je potreban poseban sistem zaštite svjedoka u suđenjima za ratne zločine 90ih, dok je petina suprotnog mišljenja.

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

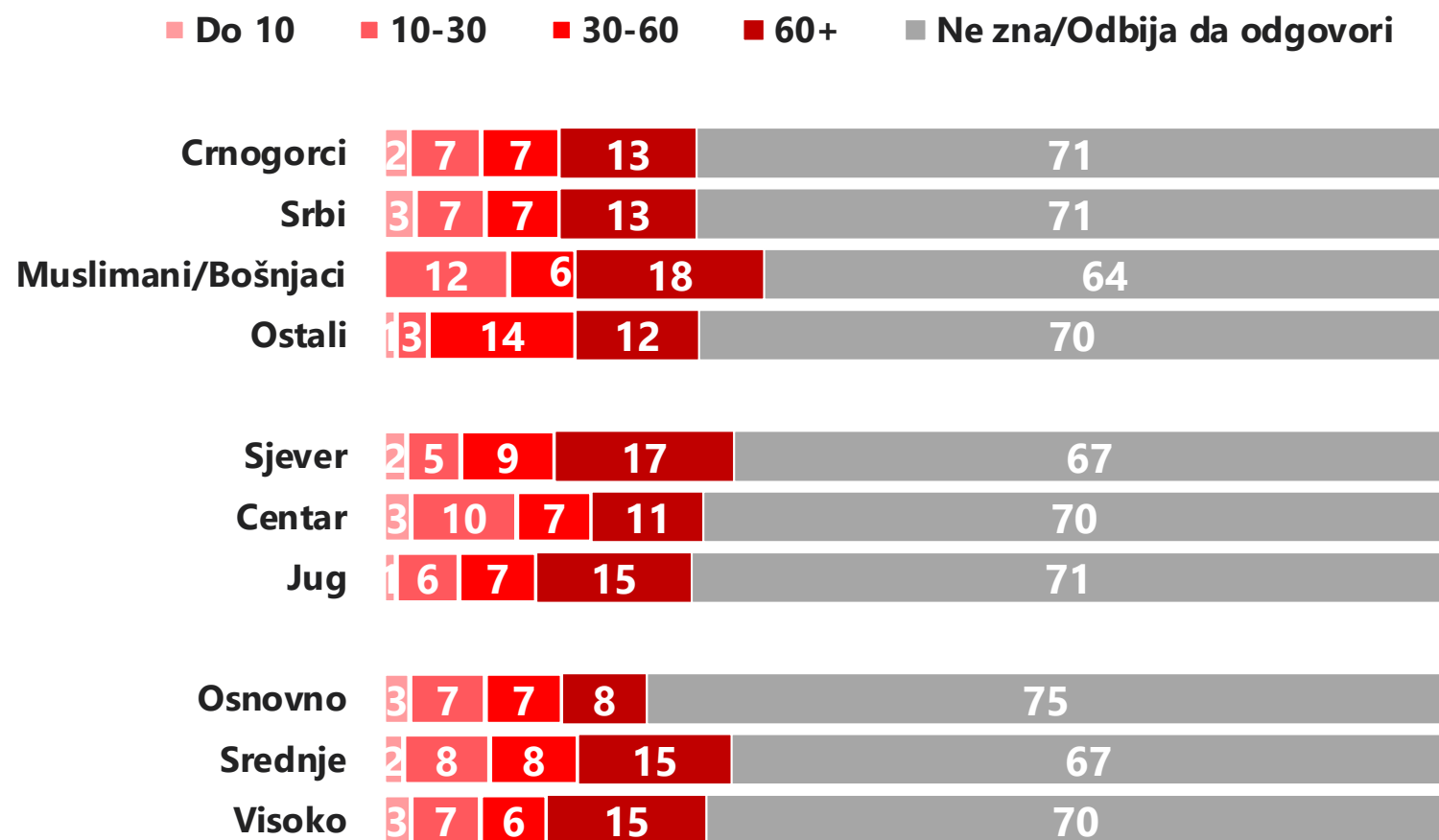
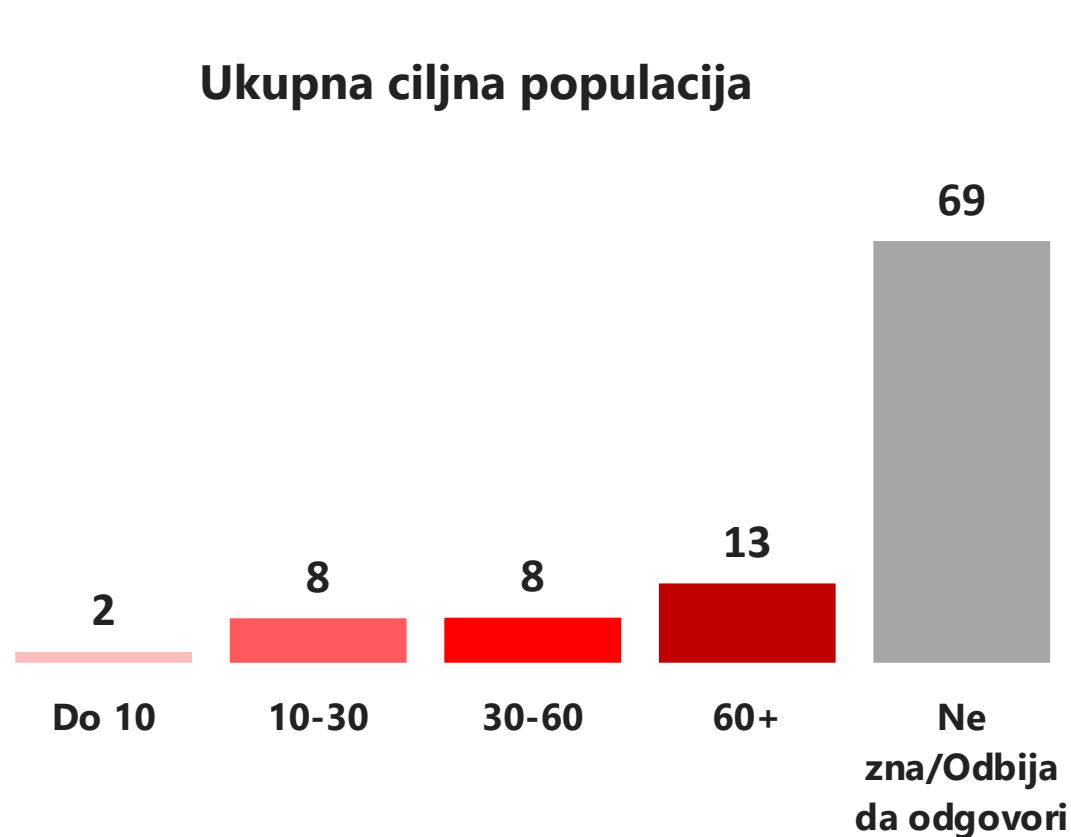
Da li smatrate da je potreban poseban sistem zaštite svjedoka u suđenjima za ratne zločine 90ih?

Baza: Ukupna ciljna populacija

NESTALA LICA TOKOM RATOVA 90ih

7 do 10 građana/ki u Crnoj Gori ne zna da procijeni koliko se građana/ki Crne Gore vode i dalje kao nestala lica tokom ratova 90ih, a svega 13% navodi da je u pitanju preko 60 lica.

Podaci su u %

Da li znate koliko se građana Crne Gore i dalje vodi kao nestala lica tokom ratova 90ih?

Baza: Ukupna ciljna populacija

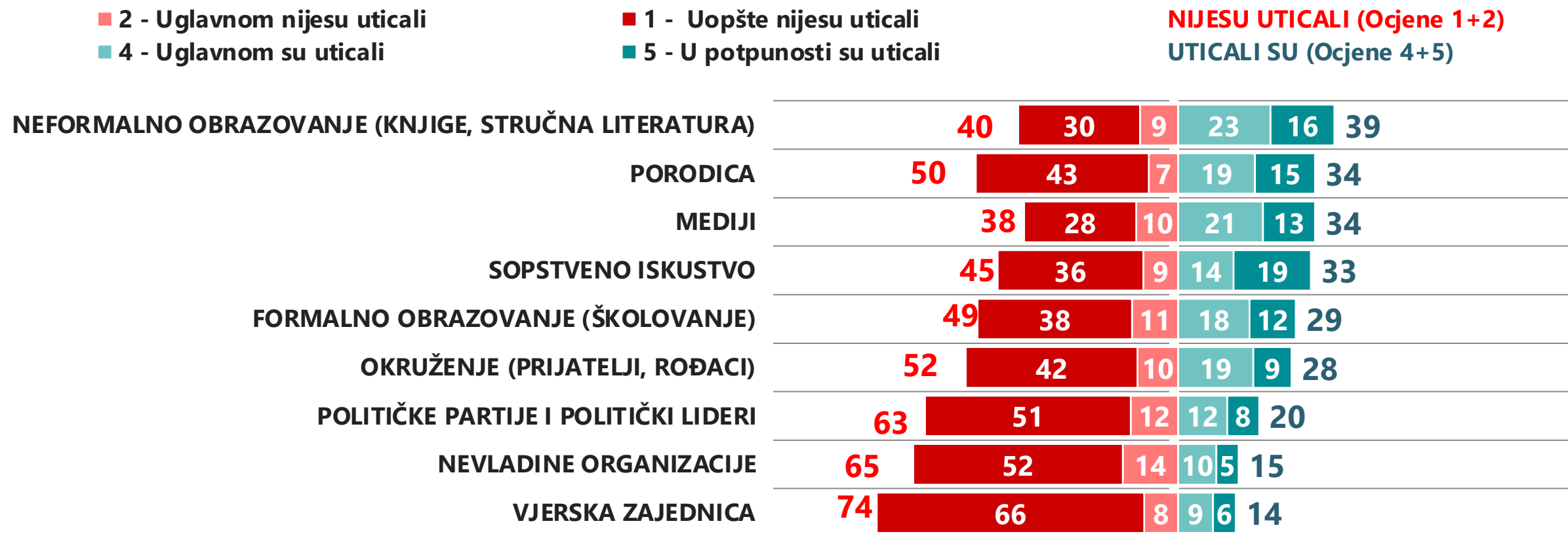
Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

ČINIOCI KOJI UTIČU NA MIŠLJENJE O DEŠAVANJIMA 90ih

Uzimajući u obzir prikazane činioce, građani/ke Crne Gore u velikoj mjeri navode da na formiranje njihovog mišljenja o dešavanjima 90ih nijesu uticali vjerska zajednica, nevladine organizacije, političke partije i politički lideri. Dodatno, oko polovine ističe da nijesu uticali ni formalno obrazovanje kao ni njihovo okruženje (prijatelji i rođaci). Nadalje, građani su polarizovani po pitanju uticaja neformalnog obrazovanja, mada se ovaj činilac izdvojio kao najuticajniji (39%).

Podaci su u %

Koliko su sljedeći činioци uticali na formiranje Vašeg mišljenja o dešavanjima 90ih?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Slaganje sa tvrdnjama o ODGOVORNOSTI

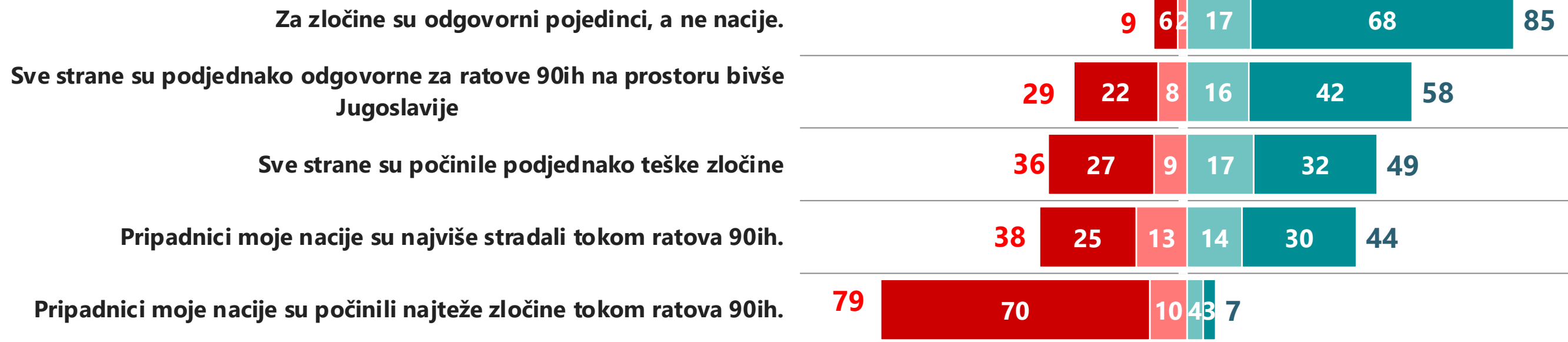
Većina građana/ki Crne Gore smatra da su za zločine odgovorni pojedinci a ne nacije (85%), skoro tri petine njih smatra da su za ratove 90ih na prostoru bivše Jugoslavije podjednako odgovorne sve strane (58%), dok se polovina građana/ki slaže da su sve strane počinile podjednako teške zločine. Dodatno, preko dvije petine građana smatra da su pripadnici njihove nacije najviše stradali tokom ratova 90ih (44%). S druge strane, većina (79%) građana/ki Crne Gore se ne slaže sa tvrdnjom da su pripadnici njihove nacije počinili najteže zločine tokom ratova 90h.

Podaci su u %

■ 2 - Uglavnom se ne slažem
■ 4 - Uglavnom se slažem

■ 1 - Uopšte se ne slažem
■ 5 - Potpuno se slažem

NE SLAŽEM SE (Ocjene 1+2)
SLAŽEM SE (Ocjene 4+5)

U kojoj mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Odnos prema Haškom tribunalu

Tri od pet građana/ki Crne Gore se slaže da svi moraju poštovati pravosnažne presude Haškog tribunala, dok polovina smatra da je Haški tribunal bio selektivan u svom radu. Zatim, tri od deset građana/ki smatra da je rad Haškog tribunala značajan za regionalno pomirenje, a suprotnog je stava više od polovine građana u Crnoj Gori. Nadalje, četvrtina građana/ki smatra da je MKSJ ispunio cilj da procesuiraj najodgovornija lica za ratne zločine, ali je preko polovine građana/ki suprotnog mišljenja.

Podaci su u %

- 2 - Uglavnom se ne slažem
- 4 - Uglavnom se slažem

- 1 - Uopšte se ne slažem
- 5 - Potpuno se slažem

NE SLAŽEM SE (Ocjene 1+2)
SLAŽEM SE (Ocjene 4+5)

Pravosnažne presude Haškog tribunala moraju svi poštovati.

28 20 8 18 41 59

Haški tribunal bio je selektivan u svom radu

31 21 10 13 37 50

Rad Haškog tribunala je značajan za regionalno pomirenje

53 40 13 14 16 29

Osnovni cilj Haškog tribunala bio je da procesuiraj najodgovornija lica za ratne zločine. Da li se slažete s tvrdnjom da je MKSJ (Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju) ispunio ovaj cilj?

57 42 15 13 13 25

U kojoj mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Odnos prema NATO-u

Tri četvrtine građana/ki smatra da NATO intervencija na SRJ nije bila opravdana, kao i da je NATO počinio zločine tokom bombardovanja Crne Gore. Kada je u pitanju članstvo u NATO savezu, blizu polovine građana/ki smatra da je ovo članstvo dobro za Crnu Goru dok se trećina ne slaže sa tim.

Podaci su u %

■ 2 - Uglavnom se ne slažem

■ 4 - Uglavnom se slažem

■ 1 - Uopšte se ne slažem

■ 5 - Potpuno se slažem

NE SLAŽEM SE (Ocjene 1+2)

SLAŽEM SE (Ocjene 4+5)

NATO je počinio zločine tokom bombardovanja Crne Gore

Članstvo u NATO savez je dobro za Crnu Goru

NATO intervencija na SRJ (Srbiju i Crnu Goru) bila je opravdana

U kojoj mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Pogled na 90e

Većina građana/ki Crne Gore (84%) smatra da, s obzirom da ratni zločini ne zastarijevaju, svaki građanin Crne Gore koji je počinio ratni zločin mora biti sankcionisan. Nadalje, blizu dvije trećine građana/ki (63%) je mišljenja da u Crnoj Gori i dalje postoje ideologije i politike koje su dovele do ratnih sukoba i zločina tokom 90ih.

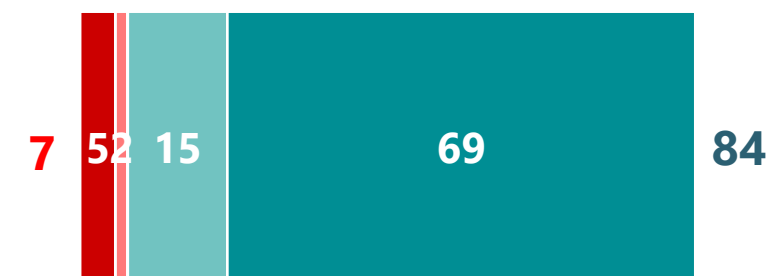
Podaci su u %

- 2 - Uglavnom se ne slažem
- 4 - Uglavnom se slažem

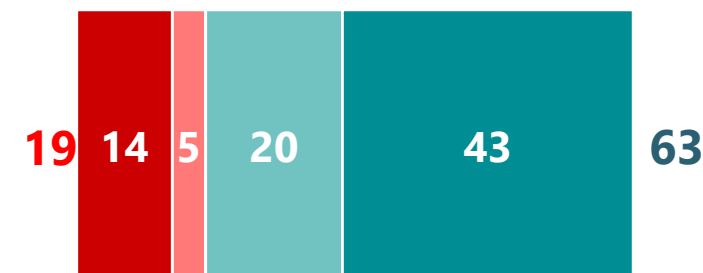
- 1 - Uopšte se ne slažem
- 5 - Potpuno se slažem

NE SLAŽEM SE (Ocjene 1+2)
SLAŽEM SE (Ocjene 4+5)

Kako ratni zločini ne zastarijevaju, svaki građanin Crne Gore koji je počinio ratni zločin mora biti sankcionisan.

Ideologije i politike, koji su dovele do ratnih sukoba i zločina tokom 90ih i danas postoje u Crnoj Gori.

U kojoj mjeri slažete sa sljedećim tvrdnjama?

Baza: Ukupna ciljna populacija

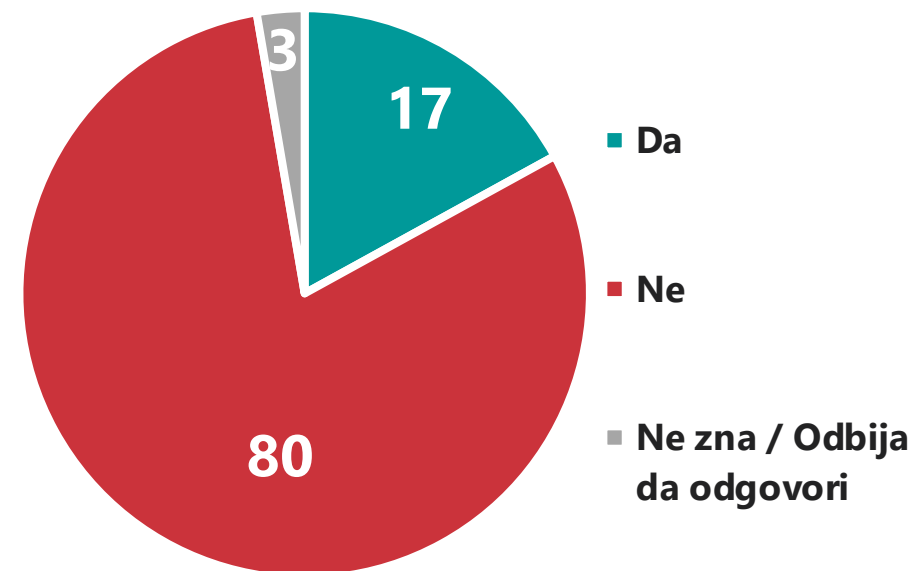
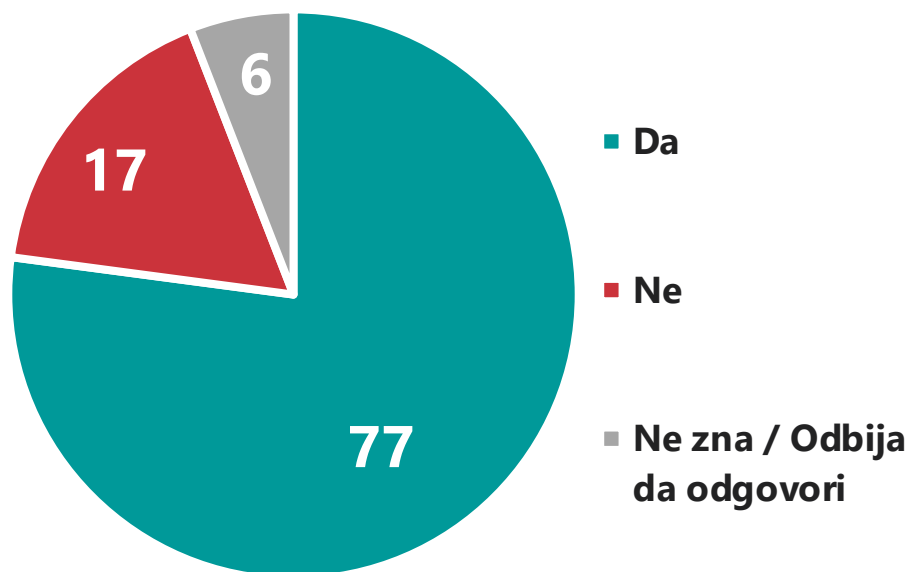
UČENJE O 90im

Preko tri četvrtine građana/ki (77%) smatra da bi mladi tokom formalnog obrazovanja trebalo da uče o 90im, dok je 17% građana suprotnog mišljenja.

Četiri od pet građana/ki u Crnoj Gor (80%) nije učilo o dešavanjima 90ih tokom svog formalnog obrazovanja, a 17% građana/ki navodi da jeste učilo.

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

Da li mladi tokom formalnog obrazovanja treba da uče o 90im?

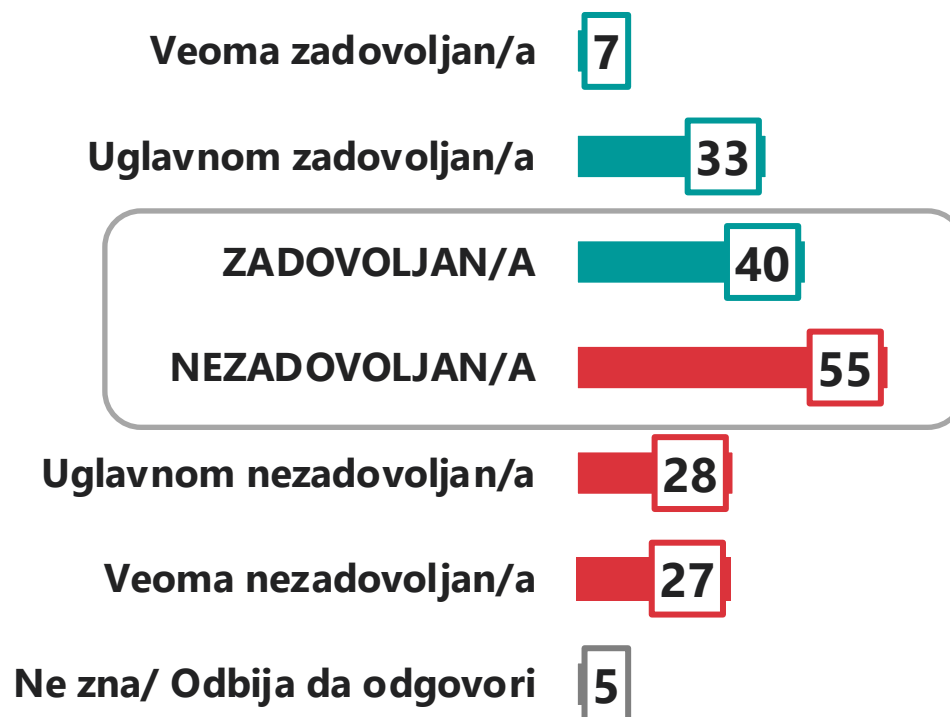
Baza: Ukupna ciljna populacija

UČENJE O 90im

Među građanima/kama koji su tokom svog formalnog obrazovanja učili o dešavanjima 90ih, dvije petine njih je zadovoljno kako je ovo učenje sprovedeno u školama. S druge strane, više od polovine nije zadovoljno, dok preko četvrtine njih ističe da je veoma nezadovoljno.

Podaci su u %

Oni koji su tokom svog formalnog obrazovanja učili o dešavanjima 90im

U kojoj mjeri ste zadovoljni kako se uči o 90im u školama?

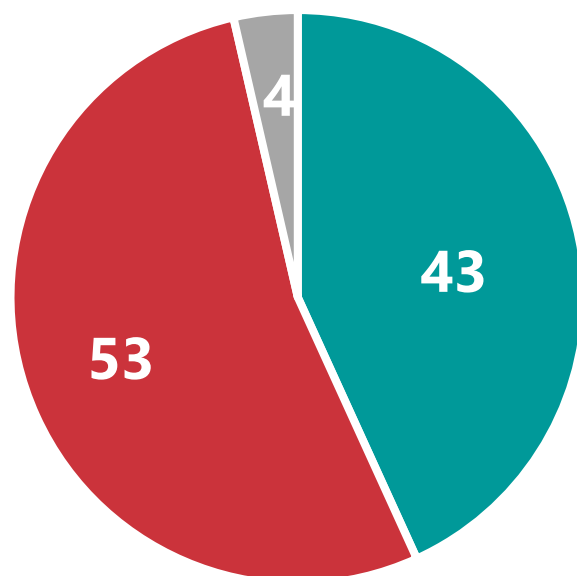
Baza: Oni koji su tokom svog formalnog obrazovanja učili o dešavanjima 90im (17% od ciljne populacije)

ANTIRATNI POKRET 90ih

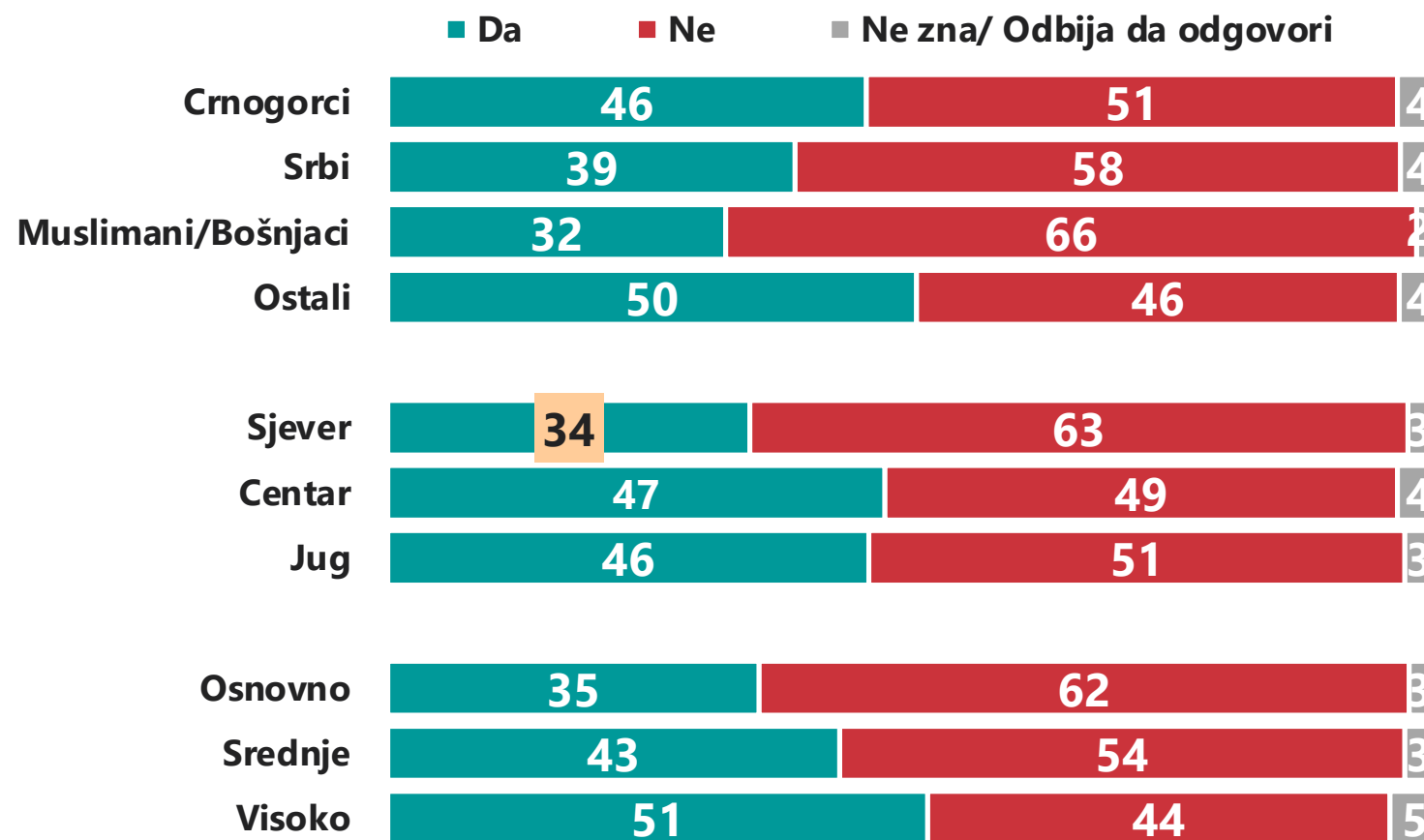
Preko dvije petine građana/ki u Crnoj Gori je čulo za antiratni pokret 90ih i među njima značajno manji udio imaju građani/ke koji žive na sjeveru (34%). S druge strane, preko polovine građana/ki nije čulo za ovaj pokret.

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

- Da
- Ne
- Ne zna / Odbija da odgovori

Da li ste čuli za antiratni pokret 90ih?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

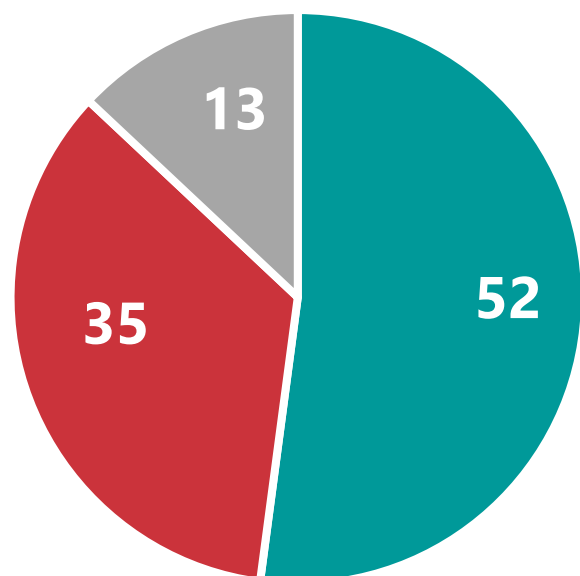
Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

SPOMENIK ŽRTVAMA RATOVA 90ih

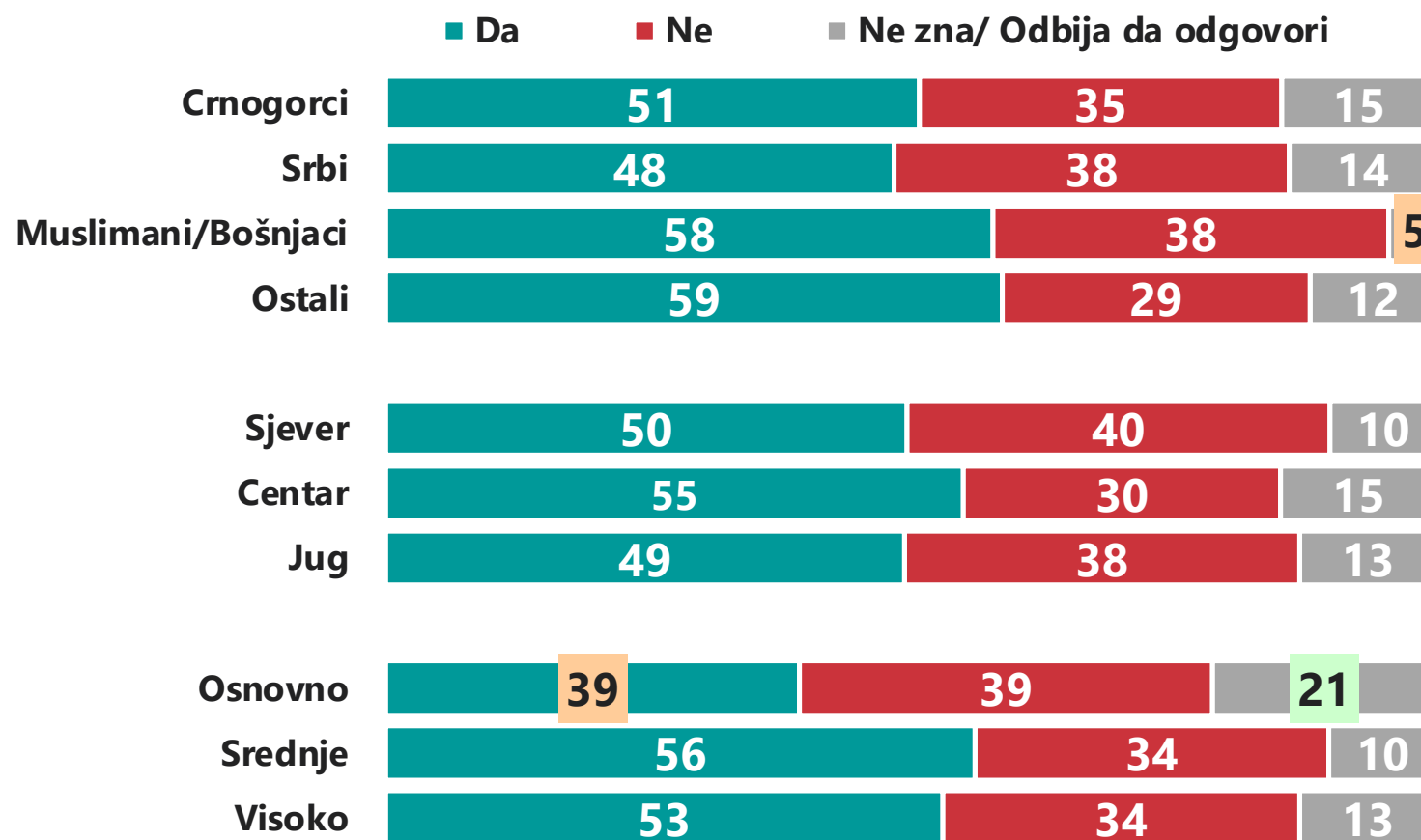
Nešto više od polovine građana/ki je čulo za neki podignut spomenik žrtvama ratova 90ih, dok preko trećine nije čulo. Među građanima/kama koji jesu čuli, značajno je manji udio onih koji su osnovnog nivoa obrazovanja (39%).

Podaci su u %

Ukupna ciljna populacija

- Da
- Ne
- Ne zna / Odbija da odgovori

Da li ste čuli da je podignut neki spomenik žrtvama ratova 90ih?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Statistički značajno više u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

Statistički značajno manje u odnosu na ukupnu ciljnu populaciju

SPOMENIK ŽRTVAMA RATOVA 90ih

Među građanima/kama koji su čuli za podignut spomenik žrtvama ratova 90ih, 14% njih navodi spomenik posvećen stradalima iz Štrbaca, a 11% spomen kompleks Srebrenica. Ipak, blizu dvije petine građana/ki nije znalo da spontano navede konkretni spomenik žrtvama ratova 90ih.

Podaci su u %

Oni koji su čuli da je podignut neki spomenik žrtvama ratova 90ih -spontani višestruki odgovori

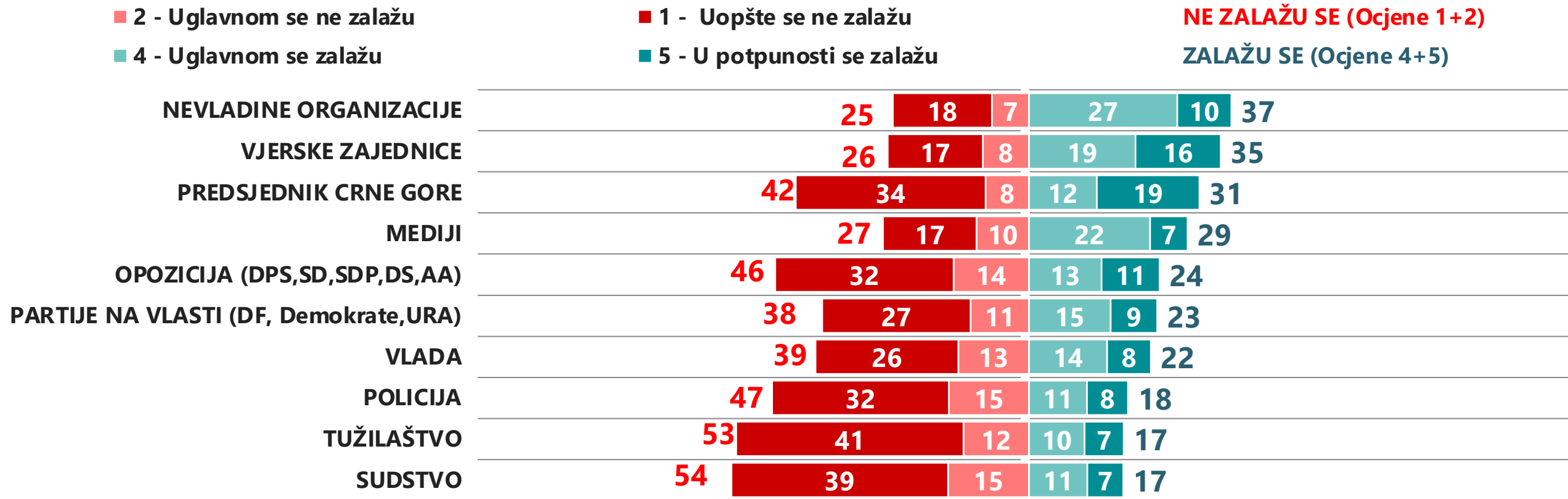
Koji?

Baza: Oni koji su čuli da je podignut neki spomenik žrtvama ratova 90ih (52% od ciljane populacije)

ZALAGANJE ZA TRANZICIONU PRAVDU I SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU

Za većinu prikazanih društvenih subjekata, građani/ke Crne Gore smatraju da se ne zalažu za tranzicionu pravdu i suočavanje s prošlošću, a prije svega sudstvo, tužilaštvo, policija, opozicija i predsjednik Crne Gore, Građani najviše izdvajaju nevladine organizacije kao društvene subjekte koji se zalažu za tranzicionu pravdu i suočavanje s prošlošću (37%), potom vjerske zajednice (35%).

Podaci su u %

Prema Vašem mišljenju da li se navedeni društveni subjekti zalažu za tranzicionu pravdu i suočavanje s prošlošću?

Baza: Ukupna ciljna populacija

ZALAGANJE ZA TRANZICIONU PRAVDU I SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU

POLITIČKE PARTIJE I KOALICIJE

Građani/ke su podijeljenog mišljenja po pitanju zalaganja političkih partija i koalicija URA i Demokrate, Demos-Mir je naša nacija za tranzicionu pravdu i suočavanje s prošlošću. Najveći broj građana/ki izdvaja Bošnjačku stranku po ovom pitanju, tačnije 36% njih smatra da se ona zalaže za tranzicionu pravdu i suočavanje s prošlošću.

Podaci su u %

■ 2 - Uglavnom se ne zalažu

■ 4 - Uglavnom se zalažu

■ 1 - Uopšte se ne zalažu

■ 5 - U potpunosti se zalažu

NE ZALAŽU SE (Ocjene 1+2)

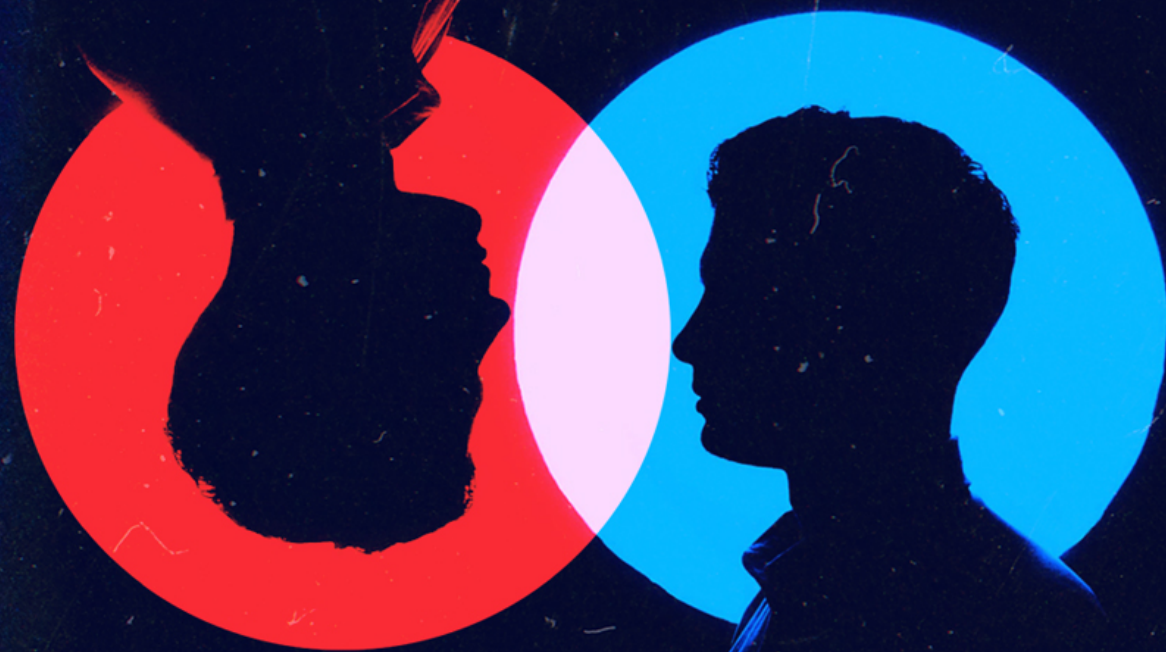
ZALAŽU SE (Ocjene 4+5)

BOŠNJAČKA STRANKA	29	22	7	16	20	36
URA	32	23	9	18	15	33
SDP	36	27	9	17	16	33
DEMOKRATE, DEMOS - Mir je naša nacija CG	32	23	9	20	13	32
DPS i LP	42	32	10	13	14	27
SD	41	31	9	15	12	27
ALBANSKA KOALICIJA 'JEDNOGLASNO'	34	25	9	13	14	26
ALBANSKA LISTA	35	26	9	12	13	25
Demokratski front - NSD,DNP,UCG,RP	46	33	13	13	10	23
SNP	43	32	11	12	10	21
PZP	42	30	12	12	9	20

Prema Vašem mišljenju, da li se navedene političke partije/koalicije zalažu za tranzicionu pravdu i suočavanje s prošlošću?

Baza: Ukupna ciljna populacija

Centar za građansko obrazovanje
Centre for Civic Education

